

KOMITÉT PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK Z VÁLKY ROKU 1866
Hradec Králové 500 01, Eliščíno nábřeží 465, budova Muzea VČ

VÝROČNÍ ZPRÁVA

KOMITÉTU
PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK
Z VÁLKY ROKU 1866

ZA ROK 2009

PŘEDLOŽENO VALNÉ HROMADĚ
DNE 10. 4. 2010
V HRADCI KRÁLOVÉ

Komitét pro udržování památek z války roku 1866 je občanským sdružením podle zákona 83/1990 Sb. o sdružování občanů. Byl zřízen v roce 1990 jako nástupce zaniklého Spolku pro udržování válečných památek na bojišti Královéhradeckém v Hradci Králové a dalších zaniklých spolků obdobného zaměření, které ukončily svoji činnost po roce 1918, 1951, resp. 1959. Sídlem Komitétu 1866 je budova Muzea východních Čech v Hradci Králové, Eliščíno nábřeží 465, 500 01 Hradec Králové.

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY KOMITÉTU 1866

Vážení členové Komitétu 1866, vážení příznivci vojenské historie,

při vyhodnocování výsledků práce našeho občanského sdružení v roce 2009 se zaměřím pouze na to nejdůležitější, protože podrobný výčet výsledků je uveden, jako vždy, v materiálech pro jednání Valné hromady Komitétu 1866.

Naši práci především vymezilo plnění úkolů v Operačním programu přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika 2007-2013. Získané finanční prostředky z tohoto programu nám umožňují realizovat myšlenky zakladatelů Komitétu i úkoly vyplývající z našich současných stanov. Ne vše se daří podle našich představ. Naším polským kolegům pověřeným organizací projektu se někdy přihodí až neuvěřitelná nedopatření, ale díky našemu místopředsedovi Ing. Radku Teichmanovi se blížíme k úspěšnému závěru.

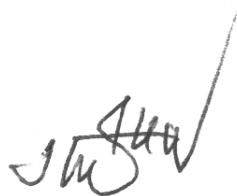
Velkou pomoc v překonání opožděných plateb z tohoto projektu znamenaly půjčky našich členů a příznivců v celkové výši 1,620 mil. Kč. Bez těchto půjček bychom velmi těžko dotáhli rozpracované dílčí projekty do zdárného konce.

Zásadní kvalitativní změnu v areálech bojišť z roku 1866 přináší dokončovaná dostavba Památníku bitvy 1866 na Chlumu, který je organizačně začleněn pod Muzeum východních Čech v Hradci Králové. Zde nejvíce spolupracujeme s panem Alešem Chvojkou, který je pro nás zárukou odbornosti i kamarádkých vztahů při řešení operativních problémů. Nová expozice na Chlumu bude otevřena veřejnosti při vzpomínkových akcích k 144. výročí válečných událostí.

Ve vojenských dějinách hledáme nejen poučení, ale i radost ze společných setkání a práce. Všechna hlavní bojiště mají ke konci roku 2009 naučné cyklostezky s graficky zajímavými průvodci. Věci, o kterých jsme snili před 20 lety, máme z podstatné části hotové. Celospolečenský zájem o naše dějiny z doby monarchie však stále jakoby stagnuje. V knihkupectvích nabízejí především velké množství publikací o německé armádě z druhé světové války. Doháníme tak dlouhá léta nespokojenosti. Při četbě pamětí nacistických pohlavárů získává čtenář místy dojem, že nebylo vše míněno špatně a kolem nás je spousta informací o statečnosti a věrnosti německých vojáků. Pro nás, kterým je historie celoživotním koníčkem, je a bude nacismus symbolem celosvětového utrpení lidí a největších zvěstev, kterých jsou lidé schopni. Uvádím to proto, že neonacistická hnutí se objevují i na území bývalého Sovětského svazu a často vidíme ve sdělovacích prostředcích jejich aktivity. Naše akce na veřejnosti s historickými uniformami pruských armád nám vždy připomínají, jak to vše vlastně začalo a skončilo druhou světovou válkou. Za to patří našim kamarádům v pruských uniformách poděkování.

Na závěr mého úvodního slova patří konstatování, že Komitét 1866 v hodnoceném roce 2009 pracoval podle svých stanov a že dodržoval povinnosti pro občanská sdružení dle platných zákonů.

Za dosažené výsledky práce v roce 2009 děkuji jménem předsednictva všem našim členům i jejich rodinným příslušníkům, jakož i všem našim neorganizovaným spolupracovníkům a kamarádům.

Ing. Josef Komárek
předseda Komitétu 1866

HISTORIE KOMITÉTU 1866

Komitét 1866 byl založen setníkem zemské obrany ve výslužbě Janem Nepomukem Steinským. Když se 16. listopadu 1888 účastnil honu v lese Svíb nedaleko obce Chlum u Hradce Králové, přiměl jej pohled na desítky hromadných hrobů označených jen provizorními rozpadajícími se dřevěnými kříži zabývat se myšlenkou založení spolku, který bude pečovat o existující hroby a zakládat nové pomníky na místech posledního odpočinku rakouských, pruských a saských vojáků.

Ustavující schůze Komitétu proběhla 2. prosince 1888. Předsedou Komitétu pro udržování pomníků na bojišti Královéhradeckém (Das Lokalkomitée zur Errichtung und Erhaltung der Kriegerdenkmäler auf dem Schlachtfelde bei Königgrätz im Jahre 1866) se stal Jan Steinský, jednatelem Antonín Tvrzský, řídící učitel v Cerekvici, a technickým referentem ředitel Odborné školy sochařské a kamenické v Hořicích Vilém Dokoupil. Po Cerekvici nad Bystřicí a Hořicích se v roce 1891 stal sídlem Komitétu definitivně Hradec Králové.

Během dvou let (1889-1891) bylo opraveno všech 227 evidovaných památek, vznikaly památky nové. V roce 1898 bylo v evidenci 319 pomníků, o rok později již 342 a za další dva roky rovných 400!

Obdobné spolky vznikaly i na dalších bojištích. V roce 1890 to bylo ve Dvoře Králové n/L, dále v Jičíně, Mnichově Hradišti a Podolí, Starém Rokytniku, Liberci, Novém Bydžově a České Skalici. O jejich zakládání se velkou měrou zasloužil majitel náchodského zámku a velkostatku princ Vilém ze Schaumburg-Lippe a také velitelství 9. armádního sboru v Josefově pod velením generála jízdy prince Leopolda Croye.

Pod záštitou prince Viléma ze Schaumburg-Lippe vznikl v roce 1892 ústřední spolek, který měl pečovat o válečné hroby z roku 1866 na celém území Čech a Moravy. Předsedou spolku byl jednohlasně zvolen baron Rudolf Ulmenstein a protektorem spolku byl jmenován princ Vilém ze Schaumburg-Lippe.

Největšího rozkvětu dosáhl ústřední spolek v prvním desetiletí 20. století. V roce 1908 měl 6 čestných, 75 zakládajících a 729 přispívajících členů, 12 místních

spolků a 1 pobočný spolek v německé Vratislavi (Wroclaw). Po první světové válce a vzniku Československé republiky spolek ukončil svou činnost.

Právním nástupcem ústředního spolku se stala nadace pro udržování hrobů a pomníků z války roku 1866 zřízená při Odborné škole pro kameníky a sochaře v Hořicích, která se prvně sešla v únoru 1927. V činnosti pokračovaly i některé lokální spolky.

V roce 1943 byla činnost nadace zastavena, když byl její majetek převeden na Bezirkskommando v Hradci Králové. V roce 1951 byly pak veškeré spolky a nadace zrušeny zákonem.

Činnost původního ústředního spolku byla obnovena na jaře 1990, kdy byl na ustavující valné hromadě přijat název Komitét pro udržování památek z války roku 1866, jehož sídlem se stal Hradec Králové.

Následovala intenzivní jednání s místními samosprávami, intervence na státní správu, zastoupenou jednotlivými okresními úřady. Technickým referentům Komitétu 1866 se dařilo zajistit několik dílčích oprav menších pomníků včetně oprav památek svépomocí.

V roce 1996, tedy v roce 130. výročí války „šestašedesáté“, bylo opraveno velké množství pomníků, například pomník Myslivce ve Vysokově u Náchoda, ústřední pomník ve Svinišanech, věnovaný 37. pěšímu pluku, ústřední pomník v Klášteře u Mnichova Hradiště, soubor 4 pomníků v Josefově na vojenském hřbitově a více než 2 desítky dalších v severních Čechách počínaje a na jižní Moravě konče.

V následujících 5 letech (1997-2001) se podařilo jednak Komitétu 1866, jednak dalším spolkům a institucím, zabývajícím se ochranou a péčí o válečné památky z roku 1866, opravit např. pomníky na chlumském hřbitůvku a na pruském hřbitově, typové pyramidy ve Svíbu, 3 pomníky na staroměstském hřbitově v Náchodě, více než 10 pomníků ve Vysokově, Václavcích a Šonově, Spící lev v Dubně, 3 památky u kostela v Malé Skalici, 37. pěší pluk v Malé Skalici, pomník 2 pruských důstojníků v Hoříčkách, 2 pomníky 37. pěšího pluku ve Svinišanech, 3 menší pyramidy v Sebuči a Dolanech, 3 pomníky v Miskolezích, památky okolo Janské kaple v Trutnově, více než 2 desítky pomníků poškozených vandaly u Ossaria ve Kbelnici. Zřízeny byly i pomníky nové, např. v Častolovicích, Říčanech, Chlumu, Popovicích, Velké Jesenici, Dvoře Králové nad Labem nebo Náchodě.

Po změnách vyplývajících z mimořádné Valné hromady konané na sklonku listopadu roku 2001 se úkolů ujalo nové předsednictvo pod vedením předsedy Ing. Komárka a místopředsedy Ing. Teichmana. Vedení spolku identifikovalo nové směry stojící před Komitétem 1866 na počátku 21. století. Aktivity byly směřovány do několika oblastí, v nichž prim hrála tradiční ochrana a obnova pomníků z prusko-rakouské války. Kromě publikační činnosti se do popředí dostal též rozvoj cestovního ruchu, na němž začal mít stejný zájem i nedávno vzniklý Královéhradecký kraj.

Nové spolkové aktivity vyžadovaly změnu financování, která doposud čerpala zdroje především ze členských příspěvků, což naplňovalo naprosto nedostačující rozpočet limitující tak činnost Komitétu 1866. Proto byla již na prvním předsednictvu v lednu 2002 předložena nová koncepce tvorby rozpočtu, v níž byl hlavní důraz kladen na získávání finančních prostředků prostřednictvím grantů vypisovaných jak na úrovni jednotlivých měst regionu, tak na krajské úrovni

(v roce 2002 vypsál Královéhradecký kraj vůbec poprvé granty pro fyzické a právnické osoby vyvíjející veřejně prospěšnou činnost na území kraje) i prostřednictvím Ministerstva obrany ČR, kde bylo možno získat prostředky na finančně nejnáročnější projekty.

V roce 2002 se obnova pomníků koncentrovala na dva projekty na bojištích u Hradce Králové a Náchoda. V polích mezi Nedělištěm, Rozbřícemi a Chlumem byla provedena celková rekonstrukce plastiky orla včetně samotného pomníku 6. dělostřeleckého pluku. Tento projekt byl rozpracován již několik let (původní rozpočet se datoval do roku 1994), k dotažení přispělo sdružené financování Muzeem východních Čech, obcí Neděliště a grantem Krajského úřadu. Díky úsilí technického referenta L. Petráčka a místopředsedy Ing. Teichmana byl rekonstruovaný pomník odhalen 3. 7. 2002. U Náchoda pak byly opravovány dva pomníky – v lesíku nad václavickým nádražím to byl pomník III. eskadrony 6. kyrysnického pluku a dále Zeměbranecký kříž ve Vysokově. Již v průběhu roku 2001 byla projednána a uzavřena smlouva se Střední průmyslovou školou kamenickou v Hořicích o zařazení v první fázi deseti pomníků do systému závěrečných maturitních prací studentů 4. ročníku. Jednalo se o pomníky lokalizované v Horním Přímu, Svíbu a Máslojedech.

V roce 2002 podal Komitét 1866 tři žádosti o granty Královéhradeckého kraje – na záchranu pomníku 6. dělostřeleckého pluku, na vypracování generálního soupisu válečných hrobů z války roku 1866 na Náchodsku a na vydávání časopisu *Bellum 1866*. Zásadní projekt byl podán na Ministerstvo obrany ČR pod názvem „Soubor 22 nejohroženějších památek 1866 – záchrana pomníků na válečných hrobech a jejich úprava“ s rozpočtem 528 tis. Kč a žádostí o dotaci ve výši 288 tis. Kč.

Komitét 1866 se rozhodl více prezentovat vůči veřejnosti, a to nejen v oblasti publikací (v roce 2002 byla vydána kniha Z. Jánského *Baterie mrtvých a průvodce po bojišti u Dvora Králové nad Labem a Trutnova od P. Tschiedla*), ale především v každoročním pořádání tzv. centrálních akcí Komitétu 1866 v různých lokalitách a ve spolupráci s místní samosprávou. Pilotním projektem byla akce ve Svijanech v severních Čechách dne 29. 6. 2002, kde vzorově probíhala organizační koordinace s Obecním úřadem. Pro hodnotnější prezentaci Komitétu 1866 vzhledem k orgánům státní správy byla za redakce předsedy Ing. Komárka vypracována Koncepce rozvoje bojišť. Tento materiál byl konzultován s tehdejší hejtmanem Královéhradeckého kraje Ing. Bradíkem a založil těsné vazby na odbor kultury a památkové péče Krajského úřadu.

Rok 2003 byl především rokem 115. výročí založení původního Komitétu 1866 a tím zahájení pravidelné péče o válečné hroby na našem území. Vzhledem k tomuto výročí byla od konce roku 2002 připravována stěžejní publikace – reprezentativní kniha s názvem „Komitét 1866 – Péče o válečné památky v běhu staletí“, mapující dosavadní historii spolku a aktuální výzvy, před nimiž stojí. V této souvislosti byla také za přispění Muzea východních Čech vytvořena pamětní deska zakladateli Komitétu Janu Nepomuku Steinskému v podobě zlomeného sloupu s reliéfem, která byla umístěna před budovou muzea na Chlumu a slavnostně odhalena v rámci podzimní Valné hromady, která se uskutečnila v dřívějším termínu – již 4. října coby Výroční den Komitétu 1866. V jeho rámci byly předány nové členské průkazy a spolkové odznaky a byli slavnostně jmenováni dva čestní a 21 zasloužilých členů Komitétu 1866.

Z dalších publikací je třeba jmenovat informační skládačky využívané k propagaci cestovního ruchu, jednak o jednotlivých bojištích, jednak o samotném Komitétu 1866. Tyto materiály byly vydány také v německé a polské verzi.

Centrální akce Komitétu 1866 se tento rok konala v Nechanicích na Královéhradecku a proběhla v rámci oslav 750. výročí první písemné zmínky o Nechanicích dne 21. 6. 2003. Po dopoledním pietním aktu u pomníku z roku 1866 na náměstí proběhla tamtéž v odpoledních hodinách bitevní ukázka, která se tradičně těší největšímu zájmu široké veřejnosti. Do pozdních večerních hodin pak probíhal kulturní program.

Stěžejním pomníkem opraveným v roce 2003 za spolupráce hořické SPŠK byl pomník 51. pěšího pluku ve Svíbu. Ve Václavicích byl znovuodhalen a slavnostně vysvěcen zrestaurovaný pomník VI. armádního sboru. Došlo také k diverzifikaci finančních zdrojů – přes Nadaci Duhová energie ČEZ bylo možné přistoupit k další fázi budování naučných stezek (z Náchoda přes Českou Skalici do Josefova); do projektů s podporou strukturálních fondů EU byl navržen další soubor nejhroženějších pomníků vyžadujících akutní opravu, stejně jako komplexní Via Belli 1866 předvídací propojení naučných stezek na území Královéhradeckého kraje.

Počátkem roku 2004 bylo vzhledem ke stále se rozšiřující škále úkolů ve všech stěžejních oblastech činnosti spolku (péče o válečné hroby a pomníky, rozvoj cestovního ruchu, publikační činnost) rozhodnuto vytvořit placenou funkci tajemníka Komitétu 1866, kterým se v červnu po proběhlém výběrovém řízení stal T. Böhm. Zároveň došlo v tomto roce také k vytvoření nové koncepce vydávání spolkového časopisu Bellum 1866, kdy byl počet čísel redukován na dvě ročně, ovšem v širším rozsahu a nové grafické úpravě vycházející z obalu knihy Komitét 1866 - Péče o válečné památky v běhu staletí. K podpoře cestovního ruchu byla koncem roku 2004 zhotovena první verze turistického produktu „Putování po bojištích z roku 1866“, skládající se z turistické šekové knížky a mapy bojišť v Královéhradeckém kraji, a umožňující zvýhodněný vstup do muzeí a dalších turisticky zajímavých objektů.

Zásadním momentem prvního pololetí roku 2004 bylo uspořádání konference u příležitosti dvoustého výročí narození polního zbrojmistra Ludwiga von Benedeka. Akce se v prostorách Muzea východních Čech v Hradci Králové zúčastnila odborná veřejnost i představitelé státní správy, kteří v dopoledním bloku vyslechli přednášky věnované osobnosti a působení L. von Benedeka, zatímco odpolední blok pojednával o současném stavu východočeských bojišť roku 1866 a jejich využití pro kulturní, společenské a turistické aktivity v regionu. Pořádání Centrální akce Komitétu 1866 v České Skalici v červnu 2004 mělo dva zásadní důvody – odhalení pomníku osazeného na hrobě 19 pruských a rakouských vojáků exhumovaných v polovině roku 2003 při stavbě obchvatu města a slavnostní otevření naučné stezky Česká Skalice – Josefov.

Díky dalšímu grantu Nadace Duhová energie ČEZ bylo možné začít realizovat další etapu Via Belli 1866 – naučnou stezku po bojišti u Jičina. Zásadním počínem v oblasti rekonstrukce pomníků byla v roce 2004 oprava litinového pomníku Hess a dalších 33 válečných hrobů financovaných grantem Ministerstva obrany ČR, realizace probíhala z velké části rovněž v následujícím roce 2005. Díky dalším úspěšným účastem v grantových řízeních bylo možné opravit hřbitovy

v Máslojedech a Novém Bydžově. Na Moravě bylo stěžejním bodem rekonstruování pomníku majora Behra na tovačovském bojišti, kde hlavní práce na demontovaném pomníku sice proběhly, zhotovení nových základů se ovšem protáhlo na několik dalších let.

V roce 2004 také vrcholilo snažení Komitétu 1866 připomínkovat legislativní proces přípravy nového zákona o válečných hrobech, který byl nakonec přijat pod číslem 122/2004 Sb. a neakceptoval oprávněnou snahu Komitétu být relevantním subjektem při podávání žádostí o opravu pomníků z daného historického období; o dotace může dle zákona žádat pouze vlastník pomníku či předmětného pozemku.

Z publikací vydaných v roce 2005 můžeme zmínit knihu Z. Jánského „Bitva u Náchoda 27. 6. 1866“ a počátek postupného nového nákladu průvodců po naučných stezkách v jednotné grafické úpravě. Pokračovalo také vydávání série nových pohlednic, tentokrát s tematikou pomníků a podobenkami pohřbených osobností.

Lokace hlavní vzpomínkové akce pořádané Komitétem měla opět spojitost z realizovanými projekty. Z toho důvodu proběhla Centrální akce Komitétu v Jičíně a Železnici, kde byla slavnostně otevřena nová naučná stezka vedoucí tímto bojištěm. Kromě tradiční, divácky velmi atraktivní bitevní ukázky proběhl v odpoledních hodinách pietní akt u pomníku na Letné. Město Trutnov si pak 10. září 2005 připomnělo za účasti členů tradičních historických jednotek 100. výročí převezení ostatků polního podmaršálka Ludvíka von Gablenze do Trutnova. Při této příležitosti vydalo město Trutnov publikaci, na jejímž vzniku se významně podílel technický referent na tamním bojišti V. Grof.

Jedním z hlavních bodů podzimní Valné hromady konané ve Vřestarech byla změna stanov Komitétu 1866, která ovšem následně nebyla schválena Ministerstvem vnitra ČR z důvodu neexistence právního aktu dokazujícího, že Komitét 1866 je právním nástupcem všech zaniklých spolků vyvíjejících v minulosti činnost na jednotlivých bojištích. Poprvé od roku 1996 byly zvýšeny členské příspěvky na 500 Kč ročně.

Jedna z nejvýznamnějších obnov pomníků se tentokrát odehrála na periferii – v severních Čechách. Zde byl v červnu 2005 odhalen pomník padlým rakouským vojákům v Kuřívodech. Stal se prvním z řady dalších obnovených pomníků na tomto léta opomíjeném bojišti. Práce technického referenta J. Náhlovského za úzké součinnosti s Obecním úřadem v Ralsku vrcholila uspořádáním Centrální akce Komitétu 1866 v Kuřívodech o rok později.

Rok 2006 byl výjimečný díky 140. výročí prusko-rakouské války. V tomto roce tedy vystoupily do popředí nejrůznější kulturně-vzpomínkové akce věnované propagaci tohoto období českých dějin mezi nejširší veřejností. Komitét 1866 spolupracoval také při pořádání konferencí se zaměřením na rozvoj turistického ruchu („Bojiště 1866 a cestovní ruch“ v rámci výstavy Infotour v březnu, vědecká konference „Rok 1866 a východní Čechy“ v dubnu), vernisáž výstavy „Bitva u Hradce Králové 3. 7. 1866“ uspořádané Muzeem východních Čech proběhla v květnu. Výroční Valná hromada se toho roku uskutečnila v rámci slavnostního shromáždění u příležitosti 140. výročí prusko-rakouské války a 100. výročí úmrtí prvního protektora Komitétu 1866 Viléma ze Schaumburg-Lippe v Náchodě počátkem dubna 2006. K této příležitosti byly vydány dvě publikace – „Generál jízdy princ Vilém ze Schaumburg-Lippe“ autorů H. Kalábové a Z. Jánského a „Bitva u Náchoda 1866“ posledně jmenovaného autora.

Komitét rovněž vydal speciální medaili ke 140. výročí a odznak ke 100. výročí úmrtí V. Schaumburg-Lippe.

Ještě v květnu uspořádal Komitét 1866 zájezd na německá bojiště u Bad Langensalzy z roku 1866 a Jeny z roku 1806. Platnými průvodci zde byli naši němečtí členové H. Grossmann a A. Krahn, kteří region dokonale znají. V průběhu měsíce června pak každý víkend probíhaly vzpomínkové akce na některém z bojišť: 10. června Centrální akce Komitétu 1866 v Kuřívodech spojená s představením publikace „Srážka u Kuřívod 26. 6. 1866“ od J. Náhlavského, o týden později vzpomínka na jezdeckou srážku u Červené Hory na Náchodsku a posléze tradiční natírání pamětní desky s datem 27. 6. 1866 v Trutnově. V Témže termínu proběhla také vzpomínková akce u kbelnického ossaria na Jičínsku. Vše směřovalo k vrcholu této série počátkem července v Hradci Králové a pochopitelně na Chlumu. Nad kulturními akcemi pořádanými u příležitosti 140. výročí bitvy u Hradce Králové převzal tehdy záštitu prezident ČR V. Klaus. Po tradiční červencové vycházce po bojišti u Tovačova se účastníci setkali ještě jednou v polovině září ve Dvoře Králové nad Labem, vzpomínaje zde na odchod Prusů před 140 lety.

Do poloviny roku byly také dokončeny veškeré rozpracované naučné stezky v rámci projektu Via Belli 1866. Jednalo se o trasy Josefov-Smiřice-Chlum, Hradec Králové-jížní křídlo a Hradec Králové-Chlum. Pro usnadnění prodeje publikací vydaných Komitétem byly vyrobeny univerzální stojany zapůjčené zdarma prodejcům. Na podporu turistického ruchu byly vydány rovněž dřevěné turistické známky a nový nadčasový turistický produkt „Vojenské památky severovýchodních Čech“, zaměřený na popularizaci nejvýznamnějších vojensko-historických památek, muzeí a pamětihodností kraje, určený pro roky 2007-11.

Podzimní Valná hromada v Novém Bydžově rekapitulovala dění v roce 140. výročí a ocenila zapojení státní správy a médií. Byly předány pamětní medaile Komitétu členům, kteří se aktivně angažovali na organizaci a zabezpečení proběhlých vzpomínkových akcí, a jmenování noví čestní a zasloužilí členové spolku. Koncem roku 2006 podal Komitét žádost na projekt „Na pomezí Čech a Kladska“ financovaný prostřednictvím Euroregionu Glacensis. Projekt je zaměřen na zajištění rozvoje cestovního ruchu po bojištích u Náchoda a České Skalice formou hypoturistiky, spolupráce s KVH Josefov na kulturní akci v Josefově v červenci 2007, účast na kulturních akcích v polském Klodzku a Stoszowicích.

K významným opravám pomníků lze zařadit celkovou rekonstrukci vojenského hřbitova z roku 1866 v zámecké aleji v Náchodě, soubor pomníků na hřbitově v Choustníkově Hradišti a renovaci tří pomníků v okolí Jánské kaple v Trutnově.

V roce 2007 se stěžejní práce přesunuly na Jičínsko, kde byla největším projektem kompletní renovace střešní krytiny ossaria v Kbelnici. Na náhodském bojišti byl rovněž opravován zdejší významný pomník – 4. a 6. kyrysnického pluku ve Vysokově, stejně jako pomníky na tamním vojenském hřbitově. Rekonstrukce dalšího souboru patnácti pomníků pokračovala na bojišti u Kuřívod. Na královéhradeckém bojišti byl opraven pomník pěšího pluku č. 4 Hoch und Deutschmeister v Rozběřicích. K prolomení patové situace došlo při jednání se samosprávou města Tovačov, kde se po několika letech obnovily práce na dokončení opravy pomníku majora Behra.

V rámci projektu *Via Belli 1866* byly realizovány poslední úseky naučných stezek na Hořicku a na bojišti u Dvora Králové nad Labem. Na Trutnovsku pak byla kompletně zrenovována místní naučná stezka po bojišti u Trutnova a prodloužena tak, že spojuje Trutnov s Dvorem Králové nad Labem na jedné straně a Kamiennou Gorou na druhé. Ke všem bojištím ve východních Čechách byly vydány informační materiály pod hlavičkou projektu „Cestovní ruch na česko-kladském pomezí“.

Na Výroční 22. Valné hromadě v dubnu 2007 bylo zvoleno, po pečlivé přípravě směřované k zapojení co největšího počtu členů, nové rozšířené předsednictvo, které čítá 24 členů. V této souvislosti proběhlo na následujícím zasedání předsednictva rozdělení členů do pracovních skupin, aby se aktivita spolku rozšířila na větší počet aktivně pracujících členů. Úspěšně lze hodnotit aktualizaci a dopracování internetové prezentace, které se zhostil P. Lazurko. Podzimní Valná hromada ve Všestarech řešila především blížící se 120. výročí založení původního Komitétu, které bude připomenuto odhalením pomníku na hrobě zakladatele spolku J. N. Steinského na Olšanských hřbitovech v Praze, kde Komitét uhradil nájem hrobového místa na příštích 30 let. Ze dvou variant pomníku, předložených Valné hromadě, byla vybrána moderní verze tří balvanů s nápisy.

Centrální akce Komitétu 1866 se konala v netradičním červencovém termínu a netradiční bylo i celkové aranžmá, kdy se jedním víkendem prolínaly vzpomínky na dvě historická období našich dějin. Tím prvním je 141. výročí prusko-rakouské války roku 1866 a druhým pak 215. výročí úmrtí stavitele pevnosti Charlese de Ligne. Akce se zúčastnily více než dvě stovky vojáků v historických uniformách z ČR a Polska (partnerů projektu z Srebrne Góry a Kłodzka). Ve dnech 24. - 26. srpna 2007 se uskutečnila v polském městě Kłodzko kulturní akce „Dny kladské tvrze“, na které participoval také Komitét 1866 a další historické jednotky z Čech.

V roce 2008 pokračovala pilná práce na opravách pomníků, jen na hradeckém bojišti jich bylo opraveno třináct za spoluúčasti nejen centrálních institucí, ale i místních obcí. Kromě toho bylo na královéhradeckém bojišti osazeno 14 kusů zaniklých či poničených šachetních křížů novými pískovcovými sokly s kříži. Na českoskalickém bojišti byla zahájena rozsáhlá rekonstrukce vojenského hřbitova u Zlíně, přičemž v první fázi prací bylo opraveno 17 pomníků a typových křížů. Na Trutnovsku byla dokončena rekonstrukce vojenského hřbitova u Poříčí, na vojenském hřbitově u Kbelnice bylo opraveno celkem 16 pomníků včetně umístění nových soch sv. Petra a sv. Pavla na zrestaurovaná vrata. Na Moravě byl v září po několikaletém úsilí o zabezpečení opravy slavnostně odhalen zrekonstruovaný kříž e.č. 11 u Čechůvek na Prostějovsku.

Z hlediska pořádání kulturních a vzpomínkových akcí je třeba kromě centrální akce Komitétu, která proběhla v náhradní lokalitě oproti původně plánované Chrastavě, především nutno zmínit podzimní 25. Valnou hromadu Komitétu 1866 konanou v sobotu 15. listopadu netradičně v Praze. Důvodem této lokace bylo především pietní shromáždění u příležitosti dvou významných výročí z historie našeho spolku – prvním bylo 160. výročí narození zakladatele Komitétu J. N. Steinského, druhým 120. výročí založení původního spolku. Slavnostní pietní akt se konal na Olšanských hřbitovech u hrobu J. N. Steinského, na němž byl odhalen moderně koncipovaný pomník jako odkaz budoucím generacím.

Pokračovaly rovněž aktivity spojené s rozvojem cestovního ruchu. Naučné stezky už protkaly téměř všechna bojiště, nejnověji byla otevřena naučná stezka

v rámci centrální akce v severních Čechách. Zásadní je rovněž zapojení Komitétu 1866 do projektu historických rekonstrukcí na česko-kladském pomezí, které jsou dlouhodobě financovány z operačního programu přeshraniční spolupráce EU. Jednotlivé historické rekonstrukce jsou zasazeny do různé historické doby charakteristické pro danou lokalitu a probíhají rovnoměrně celou turistickou sezónou od května do září.

ČINNOST KOMITÉTU 1866 V ROCE 2009

V roce 2009 začaly všechny vrstvy společnosti pocítovat důsledky finanční krize, takže pravděpodobnost získání prostředků na činnost z lokálně vypisovaných grantů a dotací se opět snížila. Zásadním zdrojem financování různorodých aktivit Komitétu tedy zůstal Operační program přeshraniční spolupráce CZ-PL 2007-13, v rámci něhož jsou dlouhodobě rozpracované tři projekty. Jelikož jde o prostředky uvolňované z evropských fondů prostřednictvím hlavního partnera v Polsku, neobešlo se jejich uvolňování bez administrativních potíží a prodlev, které již v první polovině roku působily značné problémy v plánovaném toku financí. Také proto sáhla jarní valná hromada k ojedinelému kroku, kdy se obrátila na veškerou členskou základnu s návrhem na půjčku a zároveň zhodnocení osobních prostředků, jejíž podrobnosti byly zveřejněny v informačním Bulletinu.

K 31. prosinci 2009 měl Komitét 1866 celkem 111 řádných, 6 čestných a 32 zasloužilých členů. V průběhu roku nebyl předsednictvem přijat žádný nový člen. Rady Komitétu 1866 opustilo, ať už z vlastního rozhodnutí nebo jim bylo ukončeno členství z důvodu nehrazení členských příspěvků, deset členů, jeden bohužel zemřel.

Činnost Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 již tradičně dělíme do několika samostatných oblastí:

- 1. Péče o válečné hroby a pomníky**
- 2. Pořádání vzpomínkových, kulturních a společenských akcí**
- 3. Publikační činnost**
- 4. Podpora rozvoje cestovního ruchu**
- 5. Spolková činnost**
- 6. Spolupráce s orgány státní správy a samosprávy**

PÉČE O VÁLEČNÉ HROBY A POMNÍKY

Jak již bylo výše zmíněno, jediným zdrojem pro financování veškerých aktivit, tedy i oprav pomníků, se postupně staly evropské fondy, díky čemuž se podařilo odvést další díl nikdy nekončící práce, o jejichž detailech informují na tomto místě pravidelně jednotliví techničtí referenti.

Zpráva technického referenta bojiště u Hradce Králové Jiří Vilím – Pavel Mrkvička

Tak jako předchozí roky se pokročilo v opravách památek na hradeckém bojišti. Z velkých akcí to byla oprava vojenského hřbitova v Sadové. Zde byla odstraněna nevhodná zámková dlažba, opraveno oplocení i všech osm pomníků v celkové hodnotě 454.937,- Kč. Bohužel necelý měsíc po dokončení opravy nabouralo neznámé vozidlo do jednoho ze zadních rohových sloupků, který rozdrtilo na několik drobných úlomků. Správce bojiště Aleš Chvojka podnikl okamžitě kroky k nápravě škody a k uplatnění pojistky. Druhou akcí byla oprava souboru pomníků u usedlosti Hejcmanka (328.440,- Kč.). Zde se jednalo o opravu čtyř pomníků, vyzdění nízkého cihlového tarásku a terénní úpravy areálu. Třetí akcí byla oprava souboru pomníků na hořickém hřbitově u sv. Gotharda, kde se muselo přikročit i ke stavbě nového společného soklu pod pomníky a k odvodnění celé lokality. Tato akce byla plně v režii Městského úřadu Hořice. Další akcí byla rekonstrukce vnějšího oplocení u pomníku Deutschmeister e.č. 343 v Rozběřicích (577.918,- Kč) a poslední rozsáhlou opravou byla celková rekonstrukce vojenského hřbitova v Nechanicích – Komárově (458.705,- Kč), kde kromě restaurování tří pískovcových pomníků a dvou šachetních křížů byly opraveny i obě kamenné lavičky a celé oplocení.

Na začátku léta se navrátila na své původní místo mezi novými domy v Máslojedech pyramida e.č. 403, stojící na společném hrobě. Pískovcový sokl nechala zabudovat starostka obce paní Karešová, pyramidu opravila a osadila kamenosochařská škola v Hořicích.

Hořická škola v rámci maturitních prací opravila dalších 14 námi vybraných pomníků. Jmenovitě to jsou: na katastru obce Čistěvsi pyramida e.č. 156 – pruského vojína Wieganda, pomník e.č. 205 – 2. magdeburského pěšího pluku č. 27 u které byla koule na vrcholu nahrazena původním kamenným křížem

Pyramida e.č. 138 – pruského poručíka Barbenese

a hranolový pomník e.č. 211 – pruských důstojníků Sommerfelda a Witzlebena. Na katastru Máslojed to je pyramida e.č. 138 – pruského poručíka Barbenese, pyramidy e.č. 150, 151, 152, 153, 154 na společných hrobech a hranol s kamenným křížem e.č. 269 – rakouského nadporučíka Uhla ve Svíbu. V obci Dub byly opraveny dva pomníky e.č. 86 a 142 – pruského setníka von Dollena a na katastru Stěžírek kamenná tumba s hranolem a křížem e.č. 67 – pruského nadporučíka von Belowa, kde byla osazena i chybějící nápisní deska, a v Boru pyramida e.č. 228 na hrobu saského vojáka.

Kameníci Novotní opravili soubor pomníků u sv. Aloise v Horním Přímu, v Rosnicích pomník e.č. 258 – saského poručíka Lohse v zahradě domu čp. 28 a mohutnou pyramidu e.č. 261 na společném hrobě, kde byl také osazen chybějící kříž na vrcholu.

Na Chlumu je v podstatě dokončená stavba muzea včetně venkovních terénních úprav a nového parkoviště pro návštěvníky. Nyní se pracuje na úpravě interiéru a Muzeum východních Čech bude shánět peníze na vnitřní vybavení, aby expozice mohla být otevřená ještě před 3. červencem 2010.

Kromě několika menších brigád se uskutečnila 18. 4. 2009 plánovaná jarní brigáda, které se účastnili: J. Drahošová, J. Kozák, P. Mrkvička, J. Musílek, R. Pokorný a J. Vilím. Nejdříve jsme se věnovali úpravě okolí pomníku e.č. 425 na hrobě tří pruských hulánů v Třesovickém lese, který byl zarostlý nálety a ohrožován polosuchými nahnutými stromy. Později jsme se přemístili do Svíbského lesa, kde se u dalších osmnácti pomníků provedla úprava okolí, včetně vyřezání náletů. Čtyři šachetní kříže nacházející se pod pomníkem e.č. 408, které byly nahnuty

Jarní brigáda ve Svíbu

Údržba pomníku pěšího pluku č. 51 ve Svíbu

a povytaženy ze země, jsme vykopali a usadili hlouběji.

Podzemní plánovaná brigáda se uskutečnila v sobotu 7. 11. 2009 a účastnili se jí: J. Kozák, P. Mrkvička, J. Musílek, J. Náhlavský a J. Vilím. Na úvod se upravilo okolí pomníků e.č. 9 – rakouského plukovníka Bindera a e.č. 247 – rakouského 49 pěšího pluku a 8. pěší brigády v lese Holá. Poté odjela jedna skupina opravit tabuli naučné stezky do kempu v Milovicích a druhá do Račic n. Tr. upravit širší okolí pomníku e.č. 2 – rakouského setníka Wielenfelda na úpatí vrchu Horka. Zde se pořežalo značné

množství trnkových keřů a černého bezu, odstranilo několik soušek akátu a posekaly kopřivy a maliní. Pomník sám je silně zasažen biomasou, dva ze šesti ozdobných pískovcových sloupků jsou roztrhány mrazem, železné části oplocení jsou silně zrezivělé. Tento krásný pomník dnes rozhodně patří k nejohroženějším památkám na královéhradeckém bojišti a bude potřebovat co možná nejdříve celkovou opravu. Obě skupiny dále pokračovaly v úpravě okolí pomníku e.č. 192 – pruského 1. magdeburského pěšího pluku č. 26 v severovýchodním cípu Svíbského lesa a dále u pruských pomníků e.č. 140 a 141 ležících na tzv. střední parcele. Zde byla mj. pořežána statná bříza, která svým pádem ohrozila oba právě opravené pomníky a byl vyřezán nálet na okraji lesa v délce přibližně dvacet metrů. Brigáda pokračovala odkopáním terénu u pomníku e.č. 34 – rakouského 61. pěšího pluku před Čistěvsí, který stojí na mezi u silnice a je každý rok při orání pole přihrnován zeminou. Od této památky jsme se přesunuli k pyramidě e.č. 205 – 2. magdeburského pěšího pluku

Pomníky e.č. 140 a 141 v Havranci

č. 27, kde byla posečena tráva a shrabáno spadané listí. Nakonec jsme se přemístili do Střezetec k pozemku, který byl v roce 1913 zakoupen tehdejším Ústředním spolkem na stavbu pomníku jezdecké srážky. Tyto smělé plány však pohřbila 1. světová válka. Terénním průzkumem bylo na této lokalitě nalezeno torzo patky šachetního kříže, který prozatímne označoval místo stavby pomníku. Proto byl na toto místo osazen starší šachetní kříž, kterému bylo přiděleno e.č. 483.

Zpráva technického referenta bojiště u Náchoda Josef Týfa

Také v roce 2009 byly prováděny úpravy kolem pomníků, sečení a drobné opravy. Jednalo se zejména o pravidelnou údržbu pomníků na bojištích u Náchoda, České Skalice a Sviništan a také o pravidelnou údržbu jednotlivých zastávek obou naučných stezek na těchto bojištích. Obdobnou činnost jsem zajišťoval také na bojištích u Jičina a Hradce Králové.

V rámci projektu OPPS CZ-PL byla postupně instalována výstava VIA BELLI 1866 v Jičíně, Ratibořicích, Stříbrné Hoře, Jaroměři, Klodzku, Trutnově a znovu v Klodzku. Před instalací bylo potřeba panely vyčistit a opravit.

Pomníky jsou na náchodském bojišti z větší části opraveny a je teď na nás, jak je budeme udržovat. Chtěl bych poděkovat všem, kteří se na této práci podílejí. Jsou to zejména obecní úřady ve Vysokově a v Provodově Šonově a také Městský

úřad v Náchodě. Tyto úřady místní samosprávy již několik let zajišťují pravidelnou údržbu okolí památek z prusko-rakouské války roku 1866 na katastrech svých obcí.

Zpráva technického referenta bojišť u České Skalice a Svinišťan Tomáš Vondryška

Nejvýznamnější akcí roku 2009 byla II. etapa rekonstrukce vojenského hřbitova v České Skalici. Celkem bylo opraveno v rámci této etapy 15 pomníků.

Úprava rovu pomníku e.č. 64 v Dubně

Finanční prostředky na tuto rekonstrukci byly poskytnuty z grantu Euroregionu Glacensis. V roce 2009 proběhlo na bojištích u České Skalice a Svinišťan celkem devět pracovních brigád. Díky slušné účasti zájemců z řad členů i nečlenů Komitétu 1866 se udělalo velké množství práce.

Hlavní pozornost byla zaměřena na rozsáhlou úpravu terénu v blízkosti dvou pruských pomníků evidenční číslo 20 a 21 u obce Miskolezy, jak bylo avizováno již v minulé výroční zprávě. Atypický pomník poručíka Timon von Rentke Fin tvořený ležícím kamenným křížem v pískovcovém obrubníku byl vlivem času doslova utopen v nánosoch zeminy. Největším úskalím bylo však pokácení dvou přerostlých tují kdysi nevhodně vysazených přímo na hrob. Ve stráni níže stojí ještě kamenná stéla označující hrob 13 pruských vojáků. I tento pomník jsme zbavili nánosů zeminy a prostor mezi oběma pomníky upravili a oseli travním semenem. V rámci dalších dvou menších brigád byly odstraněny nevzhledně působící pařezy, nacházející se v těsné blízkosti obou památek.

Pomníky e.č. 20 a 21 v Miskolezích před a po provedení terénních úprav

Na sklonku roku jsem také nechal pokácet tři vzrostlejší stromy u jednoho z křížků ve stráni nad bývalým dubenským dvorem. Vyrůstaly totiž v těsné blízkosti pomníčku a svými kořeny nadzvedávaly jeho betonový rov. Zbylé pařezy byly navrtány a napuštěny přípravkem, který zabrání jejich dalšímu obražení.

Přidáním zeminy byl také zhotoven rov nad hrobem rakouského pěšáka v Dubenské bažantnici, jehož ostatky se nacházely pouhých několik centimetrů pod povrchem. Tento zaniklý hrob byl objeven v roce 2005 a nyní je již místo označené krásným historizujícím pomníčkem. Na vsazené mramorové desce stojí nápis: „Zde v Pánu odpočívá voják c. k. rakouského pěšího pluku, padl v bitvě u České Skalice 28. 6. 1866“.

Zbývající brigády se týkaly spíše jen pravidelné údržby okolí a sečení trávy kolem pomníků padlých. Za přiložení ruky k dílu bych chtěl poděkovat všem nadšencům, kteří pravidelně jezdí na mnou pořádané brigády. Jen škoda, že jsou to pouze stále stejné tváře.

Bohužel se na bojištích nescházejí pouze lidé, kteří chtějí být užiteční a něco vytvářet, a tak jsem zaznamenal i poškození několika památek vandaly. Jedná se o dva uražené litinové kříže na skalickém bojišti a poškozený pískovcový soklík pod jedním z nově obnovených křížků v sadě u Svinišťan.

U pomníku 75. pěšího pluku v Dubně jsem našel fragment původní mramorové plastiky smutečních větviček z vrchní části pomníku. Tento úlomek by mohl v budoucnu posloužit jako předloha pro výrobu autentické kopie. Dnes je zde připevněná neumělá a nevzhledná napodobenina z náhradního materiálu.

Kameníci Novotní již také dokončili opravu všech pomníků na zlíčském vojenském hřbitůvku a v následujících letech bude možné pozornost soustředit na obnovu původního oplocení a také rekultivaci zeleně.

*Jarní brigáda na vojenském hřbitově
v České Skalici*

Zpráva technického referenta bojiště u Dvora Králové n/L Ing. Pavel Tschiedel

Fakt, že se v roce 2008 podařilo podat žádost o grant MO ČR na opravu centrálního pomníku války 1866 na nábřeží Jiřího Wolкера u textilní školy, i skutečnost, že žádost byla kladně vyřízena, bylo základem k dalšímu jednání, které šlo k rekonstrukci pomníku.

Město tedy grant MO ČR skutečně obdrželo, proběhlo výběrové řízení na dodavatele prací, provedením rekonstrukce byl pověřen akad. soch. Jiří Kašpar z Mostku. V restaurátorské dílně byly provedeny veškeré úkony, spojené s rekonstrukcí celého

pomníku, včetně vylacení písma, výroby a osazení nové lucerny. Koncem září byly svrchní konstrukce centrálního pomníku v rozebraném stavu převezeny z restaurátorské dílny Mostek – Souvrat na místo samé a sesazeny. Pomník byl slavnostně znovuodhalen a posvěcen dne 26. září 2009 za účasti představitelů města, Komitétu 1866, místního kaplana a členů vojenských historických jednotek.

V průběhu roku byla opět provedena běžná údržba pomníků, cca z 20% byly očištěny přehřátou parou pod tlakem (Starý hřbitov).

Vedením města byla vypsána nová pravidla pro granty z městského rozpočtu, která již letos obsahují grantový titul v oboru památková péče. Jsem připraven požádat o grant na opravu votivního kříže na královédvorském bojišti v Nové Podharti.

Zpráva technického referenta bojiště u Trutnova a Starého Rokytníku Vlastimil Grof

V březnu se uskutečnilo jednání s UZSVM v Trutnově, který má ve své správě vojenský hřbitov (e.č. 85) nedaleko Stříteže. Po opakovaných setkáních a v souvislosti s ustanovením nového vedoucího této organizace zastupující stát, se podařilo domluvit na dalším postupu ve věci opravy a údržby tohoto hřbitova. Úřad udělil povolení Komitétu 1866 zajistit opravu hřbitova a zároveň umožnil uzavření nájemní smlouvy na další dobu, aby se tyto opravy a následná údržba mohly odehrát v závislosti na získání potřebné peněžní rezervy prakticky kdykoliv v budoucnu. Následně při místním šetření byl konstatován velmi zanedbaný stav zeleně – hřbitov byl zcela zarostlý keří a náletem bříz a smrků o stáří 1 až 25 let. Pro začátek by bylo dobré alespoň tento bujně a hustě vyrostlý porost odstranit. Po jednání na obecním úřadě v Hajnici bylo získáno povolení k plošnému vykácení. Bez peněz to však není možné realizovat. Naštěstí 30. dubna v rámci celostátního skautského setkání OBROK 2009, konaného tentokrát v Josefově, se díky úspěšné intervenci u organizačního týmu odehrála skautská brigáda, během níž byl s pomocí dvou ochotných pracovníků firmy Lesy a parky Trutnov s motorovými pilami kompletně odstraněn náletový porost keřů a stromů na celé ploše vojenského hřbitůvku. Dřevní hmota byla vytahána mimo pozemek ke seštěpkování, které bylo provedeno kvůli poruše stroje až ke konci roku.

V červnu byl zrestaurován firmou Kamenictví Novotný z Čermné soubor šesti pískovcových pomníků u zdi Janské kaple v lesoparku (e.č. 29, 32, 33, 37, 38 a 39) za cenu 61.880,- Kč. Byly doplněny chybějící (v minulosti vandalsky ulámané) kamenné křížky, obnoveny nápisy a lazurně vybarveny ozdobné rostlinné prvky. Nakonec provedena celková hydrofobizace. Ve stejné době Petrem Tomášem byla restaurována votivní deska (e.č. 23) nad vchodem do kaple za

*Pomník setníka Plachkiho
z c.k. 10. p. pl.
po opravě v roce 2009*

Firma Kamenictví Novotný opravuje pomníky u Janské kaple v Trutnově

11.000,- Kč, žula očištěna, vyleštěna a písmo znovu vyzlacenno. Ke konci roku byla ještě pořízena ve slévárně HVH, s.r.o. Horní Kalná nová bronzová nápisní deska za 10.710,- Kč, která bude na pruský pomník e.č. 38 upevněna na jaře 2010.

24. června se konala v Janské kapli mše sv. k počtĕ sv. Jana Křtitele a o týden později, přesně v den výročí bitvy 27. června, byla za hojnĕ účasti uniformovaných jednotek a veřejnosti na prostranství u kaple celebrována polní bohoslužba slova za padlé vojáky obou zneprátelených stran. Tímto důstojným způsobem byla uctĕna památka padlých vojáků, na které jinak už nikdo nevzpomíná. Díky několika příhodným okolnostem se nakonec tento den nekonala avizovaná bitva, kterou chtĕl pořádat jeden místní spolek i přes protesty všech eticky cítících lidí v prostoru tehdejšího krví nasáklĕho bojiště na severovýchodním úpatí Janskĕho kopce. Doufáme, že se podobné nevhodné aktivity v tomto památkově chránĕném prostoru nebudou nikdy konat ani v budoucnu. Jedinĕ, čím se můžeme odvdĕčit těmto desítkám

Strom spadlý po bouři 27. 7. 2009 na oplocení památníku 8. východopruského p. pl. č. 45

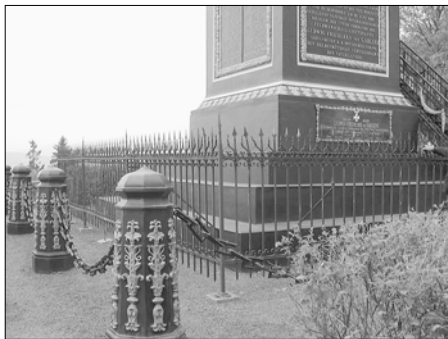
Nový kříž na opravenĕm pomníku pruských poručíků Liebena a Buddenbrocka u Janskĕ kaple

neznámých padlých, je, že je necháme jednou provždy odpočívát v pokoji a nebudeme nevhodnými a kýčovitými, rádoby bitevními ukázkami, zesměšňovat jejich statečnou smrt při plnění svých povinností.

27. července se odehrála větrná bouře, při níž došlo k velkým škodám na lesních porostech v lesoparku. Mnoho stromů popadalo, přičemž některé poškodily střechu Janskĕ kaple, oplocení u památníku Gablenz a pruskĕho 45. pěšího pluku na úpatí Janskĕho kopce. Další stromy vyvrátily a poškodily jednu z tabulí naučné stezky „Po stopách války 1866 na

*Stromy popadané po bouři 27. 7. 2009
na oplocení Gablenzova památníku*

*Stejně místo po uklizení a opravě
v září 2009*

Trutnovsku“ Janské kaple. Po celý srpen byl znemožněn vstup do lesoparku a po naučné stezce do doby, než se vytěží veškeré popadané a vyvrácené dřevo. Odstranění stromů z poškozených památek provedla firma Lesy a parky Trutnov a současně s tím opravila a znovuinstalovala i poškozený rám panelu naučné stezky, vše v ceně 84.490,- Kč.

V září se započalo s odstraňováním škod na vojenských památkách. V případě obou zmíněných oplocení (e.č. 11 a 17) se jednalo celkem o kompletní opravu tří polí plotu u každého pomníku. Práce provedla firma Kovářství Postrach z Hertvíkovic v ceně 53.966,50 Kč. Díky této nastalé situaci se u památníku Gablenz mohlo dát do pořádku celé kované oplocení, na němž již vlivem slunečního záření silně zdegradoval černý nátěr a bylo potřeba opravit i další závady vzniklé od poslední opravy před cca 5 lety.

Poslední aktivitou byla oprava dvou pruských mramorových pomníků u Janské kaple (e.č. 27 a 31), na nichž bylo písmo již velmi obtížně čitelné. Restaurátorské práce provedl Petr Novotný od Jilemnice za 26.392,- Kč. Mramor byl očištěn, prasklinky slepeny a povrch přebroušen a vyleštěn. Nápis následně mechanicky doretušovaný a zvýrazněny barvou.

V roce 2007 opravený jehlanec (e.č. 81) u silnice do Studence, u něhož provedeny v roce 2008 rozsáhlé terénní úpravy, se konečně dočkal ozdobného oplocení, jaké tam dle dobových pohlednic původně bylo. Tlakově impregnované dřevěné oplocení zhotovila a osadila firma SILVA ČK, s.r.o z Červeného Kostelce za cenu 82.705,- Kč.

I tento rok se průběžně prováděla údržba zeleně kolem všech hrobů a pomníků, kterou zajišťuje firma Lesy a parky Trutnov.

Během sezóny je neustále doplňována muzejní expozice v Janské kapli o drobné nálezy či koupí získané zajímavé předměty – součásti výstroje a výzbroje obou armád.

Celkový součet finančních prostředků, které byly v roce 2009 městem investovány do opravy válečných památek a s rokem 1866 spojených aktivit, je tentokrát pouze necelých 250.000,- Kč. Průběžná údržba a úklid naučné stezky a pomníků v okolí stál přibližně 250.000,- Kč a dalších 70.000,- Kč bylo proplaceno KVH jako mzda za průvodcovskou službu v obou objektech na naučné stezce. Krajský úřad nakonec slibované dotace na údržbu vojenských památek nevypsal, zřejmě kvůli špatné finanční situaci. Je to škoda, proto se ani víc práce neodvedlo.

Zpráva technického referenta bojiště u Jičína Martin Drapák

*M. Malach při nátěru kříže, e.č. 8
u Železnice 18. 4. 2009*

V roce 2009 se na jičínském bojišti konaly celkem tři brigády. První brigáda se uskutečnila 18. dubna za přítomnosti šesti členů, a to J. Votrubce, M. Malacha, P. Skalského, P. Lazurka, M. Trakala a M. Drapáka. U obce Doubravice za Železnici u rybníka Hluboký byl vybetonován nový základ pro pomník rakouského podporučíka Antonína Wieseho od 18. pěšího pluku. Dále u rybníka Valcha za Železnici byl obnoven nový nátěr na kříži, očištěn sokl a umístěna plechová tabulka s obnoveným nápisem, že zde odpočívá rakouský vojník 18. pěšího pluku, který padl při útoku na Zámezí a Dílce dne 29. června 1866.

V Malé Jinolici za rybníkem Vražda ve skupině olší byl též obnoven nátěr na kříži, očištěn sokl a umístěna tabulka s obnoveným písmem. Tento kříž je na hromadném hrobu 92 rakouských vojnů neznámých jmen od 30., 33. pěšího pluku a 18. praporu polních myslivců. Dále práce probíhaly u pomníku rakouského 73. pěšího pluku u Horního Lochova, zde byl nalezen při rovnání obrubníku fragment z původního plotu. Nakonec byla v Jinolicích u litinového pomníku, kde odpočívá 1 důstojník, 7 rakouských a 11 pruských vojnů, odklizená stará černá skládka.

Dne 26. července M. Trakal posekal trávu v okolí pomníků v Jinolicích a Podůlší.

Na druhé brigádě dne 27. července se sešli jen tři členové, M. Barus, Z. Studený a M. Drapák. U Horního Lochova byla očištěna dolní část pomníku rakouského 42. pěšího pluku a bylo upraveno prostranství u zastávky naučné stezky. V Ohařicích byl též očištěn pomníček a byla zde kolem něj ostříhána tuje. V Dolním Lochově u pruského hrobu s křížem byl očištěn obrubník a v okolí

*Brigáda 18. 4. 2009, Horní Lochov,
rovnání pískovcového obrubníku*

Brigáda u Dílců 7. 11. 2009

hrobu vysekána tráva. V průběhu brigády byla také doslova odkryta z břechtanu a hlíny deska Františka Rutteho, který byl v Jičíně ve válečném roce 1866 purkmistrem. Tato deska se nachází na novoměstském hřbitově v Jičíně, zapsána v Generálním katalogu není, vedena je však jako památka s rokem 1866 související. V Jičíně na Letné byl očištěn dvoustupňový pískovcový podstavec od trsů trávy a mechu.

Poslední brigáda se konala 7. listopadu. Zúčastnili se jí členové P. Skalský, M. Trakal, Z. Studený, J. Votrubec a M. Drapák. Při brigádě pomáhal i bratr Zdeňka Studeného Stanislav, který není členem Komitétu. Brigáda byla zaměřena především na úklid okolo pomníků, hrabání listí, ořezání náletových křovin apod. v Dolním Podúlsí, Zámezí, Železnici, Dílcích, pod Zebínem a v Jičíně. Na Prachově byl narovnan pomník věnovaný v roce 1891 hrabětem Ervínem Šlikem.

Začátkem října byl také osazen restaurátory Novotnými zpět pomník s křížem pruského vojína Augusta Höseho v Žehrovském lese. Na pomníku budou restaurátorské práce probíhat na místě ještě v roce 2010.

28. listopadu byla ve Kbelnici ze zničené zastávky č. 20 naučné stezky sejmuta cedule. Zastávku zničil zřejmě kamion při parkování. U stojanu došlo k přelomení jedné nohy a druhá se rozštípla. Zastávku naučné stezky nechal opravit starosta obce Kbelnice p. Ježek na náklady obce. Téhož dne bylo zjištěno, že na vojenském hřbitově u Kbelnice chybí z pomníku e.č. 93 vrcholový dělový kříž, který v roce 2006 zhotovila Střední průmyslová škola kamenická a sochařská z Hořic. Z bočních vrat zmizela také další ozdobná klika, v pořadí druhá.

Na závěr bych chtěl poděkovat všem, kteří se účastní spolkových brigád, udržují pomníky i jejich okolí, a vůbec všem těm, kterým není lhostejný osud válečných památek na Jičínsku.

Zpráva technického referenta pro oblast severních Čech Jiří Náhlovský

V lednu byla poslána žádost na Obecní úřad Stráž nad Nisou ohledně obnovení pomníku četaře Emericha Berty z rakouského husarského pluku č. 10, který byl postaven na místě, kde došlo k jeho smrtelnému zranění. K odstranění původního pomníku došlo v 60. letech 20. století, ale přesto po několik posledních let se na jeho místě nacházela plechová tabule s textem, který v základních rysech připomínal památku jmenovaného husara. Při výrobě pomníku ve tvaru sloupu, který byl doplněn křížem a tabulkou s německým textem, se vycházelo z dochované podoby dle fotografie, otisknuté v Bellum č. 1/2007, kde je E. Bertovi věnován rozsáhlý článek. Obecní zastupitelstvo schválilo finanční náklady na kompletní obnovu Bertova pomníku.

Další žádost byla poslána na Obecní úřad Klášter Hradiště nad Jizerou ohledně výroby nového pomníku, který byl věnován rakouskému důstojníkovi Juliu Cornidesovi. V současné době se pomník nachází ve stavu z počátku 90. let 20. století, kdy došlo k jeho výrobě ze železných plátů. V tomto stavu dnes již zcela nevyhovuje pietní vzpomínce na oběť válečného konfliktu roku 1866. Bohužel potřebné finance k výrobě zcela nového pomníku obecní zastupitelstvo neschválilo.

První brigáda na bojišti u Kuřívod zaměřená na vykácení stromů na trase naučné stezky a úpravu okolí všech pomníků se uskutečnila 14. března. Vyčistily se také příkopy podél silnice E268 od pomníku e.č. 13 až k centrálnímu pomníku e.č. 1. Celkem bylo naplněno odpadky 19 igelitových pytlů a dále byla nalezena jedna televize a jedna mikrovlnná trouba. Nutno poznamenat, že tato vizitka lidské inteligence a morálky několika jednotlivců byla nashromážděna od 19. dubna 2008, kdy se uskutečnil obdobný sběr. Brigády se zúčastnil J. Náhlovský, P. Novák, M. Janoušek, M. Macek a Z. Studený s bratrem. Dne 20. března těžká mechanizace vyřezovala pařezy z pokácených stromů, které se nacházely na trase naučné stezky po kuřívodském bojišti. Zde musím poděkovat Městskému úřadu Ralsko za poskytnutí finanční částky potřebné pro odstranění pařezů, ale také za významnou pomoc při svozu sebraného odpadu a za jeho likvidaci.

M. Janoušek a P. Novák ve dnech 6., 11. a 15. dubna provedli šest nátěrů stojanů tabulí naučné stezky, které se v roce 2009 měly nainstalovat v Chrastavě, u Rokytě (Ševcín) a Bosni.

Dne 18. dubna se uskutečnila brigáda na bojišti u Mnichova Hradiště, při které byl zhotoven základ pomníku u Hoškovic a vyřezány náletové dřeviny u pomníku

*Pomník
Emericha Berty
ve Stráži nad Nisou*

v lokalitě „V Dolcích“. V okolí Mužského a Bosně bylo uhrabáno okolí všech pomníků. Také se uskutečnil výjezd na bojiště u Kuřívod, kde vnitřní prostory obrubníků jednotlivých pomníků se chemicky ošetřily proti růstu trávy a plevelů. Brigády se zúčastnil J. Náhlovský, P. Novák, M. Janoušek, M. Barus a Z. Studený s bratrem.

V Chrastavě 23. dubna J. Náhlovský, P. Novák a M. Janoušek zabetonovali držáky pro stojan tabule naučné stezky, která by se měla stát součástí stezky protínající Liberecko a v Bosni u Mnichova Hradiště se napojí na stezku z Mimoně. Montáž zmíněné tabule proběhla 30. dubna a ve stejný den místostarosta Městského úřadu Chrastava p. M. Pilař převzal výtisky publikace „Chrastava v prusko-rakouské válce roku 1866“. Ve středu 6. května proběhlo v Chrastavě odhalení zmíněné tabule a křest uvedené publikace spojený s přednáškou. Za Komitét 1866 se zúčastnil J. Náhlovský, P. Novák, M. Janoušek, J. Horký a Z. Studený.

Dne 8. května na bojišti u Mnichova Hradiště J. Náhlovský a P. Novák vysekali trávu u několika pomníků. Jednalo se o lokalitu „V Dolcích“ u Mnichova Hradiště, hřbitov v Klášteře Hradišti nad Jizerou, všechny pomníky směrem na Jívínu a Bílou Hlínu a okolí pomníku u Ševčina.

V Hoškovicích 16. května v rámci tradiční poutě proběhlo slavnostní odhalení a vysvěcení obnoveného pomníku na památku 18 pruských a 2 rakouských vojáků z bitvy 28. června 1866. Tato vzpomínková akce proběhla ve spolupráci Komitétu 1866, Římskokatolické církve se sídlem v Mnichově Hradišti a osadního výboru v Hoškovicích. Celou akci financovalo město Mnichovo Hradiště, které také zaplatilo ze svého rozpočtu výrobu pomníku kamenosochařem P. Verichem. Vysvěcení pomníku provedl P. Radek Jurnečka a za Komitét 1866 se zúčastnil J. Náhlovský, J. Horký, O. Krsek, M. Kozák, M. Drapák, J. Votrubec, P. Lazurko a P. Daniček. Odměnou všem, kteří se na realizaci celého projektu od výroby pomníku až po zajištění kulturní akce podíleli, byla účast přibližně 80 místních obyvatel! Vlastní instalace nově vyrobeného pomníku proběhla 19. května na základ zhotovený při dubnové brigádě. Touto akcí byl nahrazen provizorní betonový pomník, který Komitét 1866 vyrobil počátkem 90. let 20. století.

Svěcení pomníku e.č. 42 v Hoškovicích

U Ševčina (OÚ Rokytá) 26. května J. Náhlovský, P. Novák a M. Janoušek zabetonovali držáky pro stojan tabule naučné stezky Mimoň-Boseň. Montáž proběhla 30. května a zároveň byly natřeny stojany této stezky č. 2, 3 a 4. V rámci této brigády se také vysekala tráva u centrálního pomníku na bojišti u Kuřívod

a u několika pomníků v blízkosti Kláštera Hradiště n. J. Zúčastnili se J. Náhlovský, P. Novák, M. Janoušek, Z. Studený a M. Macek.

M. Barus provedl 13. července drobné práce spočívající v úpravě okolí u pomníku v blízkosti Hoškovic a v lokalitě „V Dolcích“ u Mnichova Hradiště.

Dne 8. srpna proběhla brigáda na bojišti u Kuřívod a Kláštera Hradiště n. J. zaměřená hlavně na vysekání trávy v okolí pomníků ve zmíněných lokalitách. V Klášteře Hradiště n. J. se vysekala tráva u pomníku nacházejícím se na hřbitově, u pomníku rakouského důstojníka Schloezera a všech křížů směrem na Jívínu, u pomníku pruského myslivce Wolfa a blízkých křížů. Na kuřívodském bojišti se vysekala tráva v blízkosti centrálního pomníku a rovněž se u tohoto pomníku chemickým přípravkem ošetřila vnitřní plocha obrubníků proti růstu trávy. Provedla se také kontrola všech pomníků zaměřená na poškození od několika vichřic, které postihly severní Čechy. Několik stromů v těsné blízkosti pomníků e.č. 6 a 7 bylo již pokáceno a odvezeno. U zbývajících pomníků na tomto bojišti nenapáchaly povětrnostní živly žádné škody. Taktéž nebyly zjištěny škody na tabulích naučné stezky Mimoň – Boseň. Co však odolalo prudkým porывům větru, to neodolalo lidské chamtivosti a nepochopitelné hlouposti. U pomníku e.č. 11 bylo zjištěno zcizení křížku, který se nacházel na vrcholovém dílu. Zarážející je skutečnost, že křížek měl výšku okolo 30 cm a hmotnost několika dekagramů, tzn. pro účely „zbohatnutí“ při prodeji ve sběrně naprosto nevhodný. V Mimoňi se provedla kontrola tabule č. 1 a souboru pomníků nacházejících se v areálu „Božího hrobu“. Zúčastnili se J. Náhlovský, J. Horký, O. Král, T. Vondryška a J. Votrubec.

V úterý 11. srpna M. Janoušek zjistil na kuřívodském bojišti u pomníků e.č. 6 a 7 další zcizení křížků z vrcholových dílů. Ztráta křížků, které se při sobotní brigádě z 8. srpna ještě nacházely na svém místě, je důkazem toho, že na zmíněné bojiště docházejí pochybné existence, lépe řečeno lůza, a patrně si dokazují svoji sílu a ukazují totální hloupost. Bohužel nesmyslně ničí práci všech lidí, nejen z Komitétu 1866, kteří během několika let dokázali zcela zničené památky, kterým hrozil úplný zánik, obnovit. Musíme si uvědomit, že před rokem 2007 z pomníků zbyly doslova nepatrné zbytky, bez znalosti místa v terénu sotva viditelné.

Dne 15. srpna jsem podnikl inspekční cestu zaměřenou na stav pomníků v Hodkovicích nad Mohelkou, Dlouhém Mostě, Rochlicích, Liberci a Chrastavě. V Liberci bylo zjištěno vytržení dvou konců ozdobných řetězů z ukotvení v žulových sloupcích. Podle ještě pošlapané trávy a střeptů z lahví od alkoholu nebylo pochyb, kdo způsobil zmíněné poškození. O zjištěném stavu byl již 17. srpna v dopise informován Magistrát města Liberec. Další inspekční cesta se uskutečnila 22. srpna do Českého Dubu a Osečné, při které nebylo zjištěno žádné poškození památek nebo naučné tabule.

V Bosní 27. srpna proběhla demontáž pomníku nacházejícího se na hřbitově, jelikož se velmi nakláněl ke hřbitovní zdi a jednotlivé díly byly zcela uvolněné. Provedlo se vybetonování nového základu a rovněž došlo k odstranění kořenů popínavých rostlin. Materiál pro vybudování nového základu poskytl Obecní úřad Boseň. Dále se vysekala tráva u dvou křížů v okolí zmíněné obce. Zúčastnili se J. Náhlovský, M. Barus, M. Janoušek, J. Votrubec a J. Woisetschläger. Dne 8. září byly očištěné díly pomníku opětovně sesazeny pomocí nerezových čepů v jeden celek. Jeden uvolněný obrubník byl odkopán a znovu osazen. Z vnitřní plochy obrubníků byl odstraněn písek a znovu nasypan kačírek. V okolí Bosně a Mužského se všechny

Pomník e.č. 56 v Bosni

krádeži. Bohužel nepochopitelné dílo vandala mělo i ten důsledek, že členové Komitétu 1866 v severních Čechách nemohli v roce 2009 na svoje náklady vydat skupinovou pohlednici pomníků z bojiště u Mnichova Hradiště popř. severních Čech. Tou se měla návštěvníkům vzpomínkových akcí, které se konají v Královéhradeckém kraji, přiblížit další lokalita bojů z roku 1866.

Ve Stráži nad Nisou v neděli 1. listopadu J. Náhlovský, M. Janoušek a P. Novák zhotovili betonový základ pro obnovený pomník Emericha Berty a v Hodkovicích n. M. z pomníku z války roku 1866 a 1. světové války odstranili rozrostlé popínavé rostliny. Vlastní montáž Bertova pomníku byla provedena 10. listopadu firmou Kamenictví Novotný z Čermné, která také vyrobila pískovcový Jehlan, a ko-

pomníky a obrubníky ošetřily chemickým přípravkem proti růstu mechu. Zúčastnili se J. Náhlovský, M. Barus, M. Janoušek, P. Novák, J. Votrubec a J. Woisetschläger. Zároveň kamenosochař P. Verich provedl opravu nápisní desky, která spočívala v jejím slepení a vyzlacení písma. Instalace restaurované desky proběhla 15. listopadu a náklady na tyto práce hradila Římskokatolická církev v Mnichově Hradišti.

V září u uměleckého kovářství p. Postracha byly vyrobeny náhražky křížků, které byly ukradeny z pomníků na bojišti u Kuřívod. Náklady na výrobu, bez povrchové úpravy, byly vyčísleny na 1.300,- Kč a částku zaplatili členové Komitétu 1866 J. Náhlovský, M. Barus, M. Janoušek, P. Novák, M. Macek a J. Votrubec. Ovšem nejsou to pouze uvedené náklady na jejich výrobu, ale také se jedná o nátěr, odvrtání zbytků čepů z kamene pomníků, zalepení křížků nových a domodelování hran, které byly rozdrceny při

Oprava pomníku u Kuřívod e.č. 7

vové části zajistilo umělecké kovářství p. Postracha, nápisní desku zhotovila slévárna HVH s.r.o. v Horní Kalné. Touto úspěšnou akcí se podařilo obnovit další zaniklou památku z války roku 1866 v severních Čechách.

Další brigáda se uskutečnila 21. listopadu u pomníku v blízkosti Přepeř u Turnova. Z jeho okolí se odstranila navršená zemina, která se nahromadila zemědělskou činností, a z plochy pomníku se odstranila vrstva ptačího trusu. Na parkovišti pod hradem Valečov v obci Boseň byly natřeny profilové držáky naučné tabule. Podzimní úprava okolí pomníků proběhla u Mužského, Bosně a Kuřívod. Uvedené práce provedli J. Náhlovský, M. Barus, M. Janoušek a P. Novák.

Dne 1. prosince byla poslána žádost na Městský úřad Osečná, Městský úřad Mimoň, Městský úřad Kuřívody, Městský úřad Mnichovo Hradiště, 3. prosince Obecní úřad Rokytá, Obecní úřad Klášter Hradiště n. J., a 9. prosince Obecní úřad Boseň o poskytnutí finančních prostředků na rok 2010 k výrobě propagačních materiálů týkající se stezky Mimoň-Boseň. Dalším subjektem, který by se podílel na výrobě materiálů, je i Komitét 1866. Obecní úřad Boseň byl požádán o poskytnutí finančních prostředků na rok 2010 na výrobu tabule v lokalitě Mužský, která by se stala součástí naučné stezky z Chrastavy.

Nejvýznamnější akce roku 2009 se uskutečnila 6. prosince, kdy došlo k instalaci stojanu s naučnou tabulí v Bosni, a tím ke kompletnímu dokončení trasy stezky Mimoň-Kuřívody-odbočka Osečná-Ševcův-Klášter Hradiště nad Jizerou-Mnichovo-Hradiště-Boseň, přičemž její výstavba byla zahájena již v roce 2008. Celá uvedená trasa se skládá z 11 tabulí (zastávek) a propojila úsek Mimoň-Boseň s již stávající stezkou po bojišti u Jičina, dále přes Hořice v Podkrkonoší s bojištěm u Sadové. Odtud se návštěvník dostane po další stezce až do Hradce Králové.

Rímskokatolická církev se sídlem v Mnichově Hradišti odeslala 12. prosince žádost, kterou vypracoval J. Náhlovský a P. R. Jurnečka, pro udělení grantu z Ministerstva obrany na obnovu čtyř křížů u kostela sv. Jakuba v Mnichově Hradišti. Původní pomníky byly zničeny při likvidaci hřbitova a v současné době jsou sokly vyrobeny z betonu a kříže z pásové oceli, tuto náhražku provedl Komitét 1866 v roce 1990. Obecní úřad Rokytá odeslal 14. prosince žádost, kterou vypracoval J. Náhlovský a R. Teichman, pro udělení grantu z Ministerstva obrany na opravu válečného hrobu v lokalitě Ševcův. Dne 16. prosince byla poslána žádost na Obecní úřad v Jenišovicích o poskytnutí finančních prostředků na rok 2010 pro opravu pomníku Karla Schweppenbergera z c.k. pěšího pluku č. 34. Obecní úřad Stráž nad Nisou byl 18. prosince osloven s žádostí o poskytnutí finančních prostředků pro rok 2010 na výrobu tabule v obci, která by se měla stát součástí naučné stezky z Chrastavy. Ve stejné záležitosti byl 22. prosince osloven i Magistrát města Liberec, který také po řadě jednání přislíbil opravu vytržených řetězů v roce 2010.

Na závěr musím poděkovat všem, kteří se podíleli na spolkových brigádách, opravách pomníků nebo zajištění a průběhu kulturní akce v Hoškovicích. Poděkování musím vyslovit také R. Teichmanovi za pomoc při vyplňování žádosti pro udělení grantu z Ministerstva obrany a V. Grofovi za pomoc při zajištění výroby některých částí pro pomník Emericha Berty. Rovněž děkuji p. J. Šolcovi z Městského úřadu Ralsko a P. R. Jurnečkovi z Mnichova Hradiště za poskytnutí technického zázemí pro Komitét 1866.

Zpráva technického referenta pro oblast Moravy a Slezska

Jiří Jemelka

Již od počátku roku 2009 se pokračovalo ve zpracovávání podkladů pro dokumentaci potřebnou při rekonstrukci ústředního pomníku v Tovačově e.č. 1. Šlo především o to poskytnout zpracovateli nové nápisové desky, která nese jména 288 padlých vojáků, takovou předlohu, která by co nejvíce odpovídala původnímu, dnes téměř nečitelnému textu. Ověřování probíhalo z různých hledisek opakovaným porovnáváním tří neucelených seznamů se skutečným textem uvedeným na současné desce. K těmto podkladům patřilo i zjištění co nejpřesnější podoby oplocení, které se zachovalo jen na fotografiích. Tvar, počty, velikost různých druhů tyčí, plotových polí a brány byly pro potřeby výroby nového oplocení zpracovány ve schematickém nákresu. Oba materiály technický referent předal Komitétu 1866 k dalšímu uplatnění. Dostupný obrazový materiál o tvarech vojenských emblémů na stejné památce byl předán starostovi Tovačova v červenci 2009.

Rada města Tovačova schválila 28. 1. vyhlášení výběrového řízení na dodavatele stavby „Rekonstrukce ústředního pomníku a pohřebiště z války r. 1866“ (č.j. 606/52 – 09).

Dne 28. 3. se uskutečnilo společenské setkání příznivců a členů Komitétu 1866 v Olomouci. Byl prohlédnut vojenský hřbitov v Černoviře a částečně i vojenská nemocnice Hradisko. Výklad přednesl hlavní hostitel František Nemerád. Zmínil se i o některých historických památkách Olomouce. Akce ukončené společným obědem se účastnilo 6 členů Komitétu 1866 (z toho jeden z Čech) a 6 příznivců (1 Ostrava, 2 Prostějov, 3 Tovačov).

Dne 18. 4. se uskutečnila brigáda na úpravě tovačovských pomníků a jejich okolí. Byla sečena tráva, stříhány náletové keře a tlakovou vodou očištěny pomníky e.č. 3, 5 a 8. Účast šest osob.

Hlavní činnost Komitétu 1866 pro letošní rok byla zaměřena na zásadní opravu pomníku e.č. 7 a jeho bezprostředního okolí. Dne 25. 5. byl pomník demontován a odvezen do restaurátorské dílny Josefa Petra v Tlumačově. Následovaly tyto hlavní práce: 3. 6. zhotoveno bednění k základům; 6. 6. betonáž základů, hrubá omítka přilehlé zdi, úprava terénu; 12. 6. dokončení základních prací; 26. 6. zavěšení okapových žlabů, štuková omítka zdi; 2. 7. osazení obrubníků a nátěr zdi bílou barvou; 8. 7. usazení pomníku e.č. 7 na základ, přivaření ke konzolám zakotveným v přilehlé zdi; 10. 7. konečná úprava. Dne

*Setkání příznivců a členů Komitétu v Olomouci
dne 28. 3. 2009*

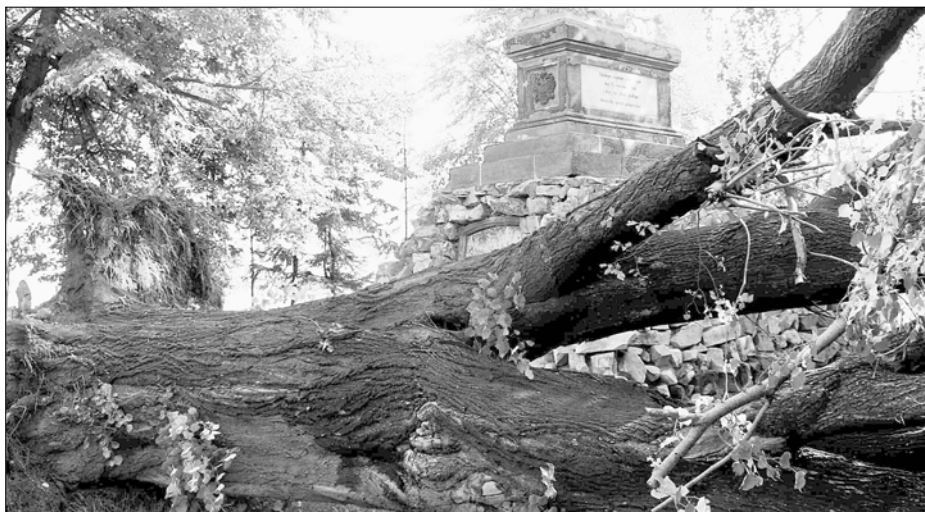
11. 7. byl renovovaný pomník v rámci vycházky po bojišti u Tovačova odhalen. Na obnovu dosud velice zchátralého a nečitelného pomníku u e.č. 7 i dalších tovačovských památek věnovalo Komitétu 1866 během tří let finanční dary 13 účastníků vycházek. Z nich byly hrazeny materiálové náklady ve výši 1.670,- Kč. Na obnově kamenné i kovové části podstatnou měrou přispěl akademický sochař Josef Petr hodnotou své odborné práce ve výši 41.900,- Kč a dalších 6 členů Komitétu a příznivců svými 76 brigádnickými hodinami.

Pomník e.č. 7 v Tovačově u mlýna před a po opravě

Dne 11. 7. se uskutečnila již zmíněná vycházka po bojišti 1866 u Tovačova, kterou každoročně k výročí bitvy z prusko-rakouské války 1866 pořádá Město Tovačov, Komitét 1866 a členové klubů vojenské historie. Vycházku se účastnilo na 80 zájemců o historii i 8 vojáků v rakouských dobových uniformách z vojenských klubů.

Dne 14. 7. před půlnocí, den před 143. výročím bitvy u Tovačova, padla v silném větru u pomníku e.č. 1 mohutná více než sto let stará lípa. Bylo štěstím, že souběžnou silnicí, ani žádný ze tří blízko stojících pomníků 1866 nezasáhla. Totálně však strom poničil obě informační tabule instalované zde před jedním rokem a dvěma dny.

Vichřicí spadlá lípa u ústředního pomníku dne 14. 7. 2009

Rada města Tovačova dne 22. 4. pod bodem 666/57 – 09 schválila dodavatele akce „Rekonstrukce ústředního pomníku a pohřebiště z války r. 1866“. Stala se jí firma René Seifrieda z Olomouce. 25. 5. technický referent osobně hovořil s majitelem dodavatelské firmy, který u ústředního pomníku, spolu se dvěma svými zaměstnanci, prováděl první práce. Další jednání proběhlo 17. 6., hovořilo se o detailech opravy. Ten den bylo demontováno oplocení. Dne 23. 9. byla sejmuta stará nápisová deska, která se stane součástí expozice na tovačovském zámku. Na její místo byla vsazena deska nová, vytvořená podle dokumentace poskytnuté Komitétem 1866. 29. 8. na zídce oplocení byly zakresleny značky pro budoucí nosné tyče. 2. 10. byla zahájena montáž tyčového oplocení. Technický referent byl přítomen a krátce jednal o technických podmínkách s autory. Postup montáže byl průběžně sledován a 31. 10. bylo již celé oplocení hotové, včetně vstupní branky. Současně technický referent dílo fotograficky dokumentoval a proměřil jednotlivé komponenty. Měření bylo dokončeno 7. 11.

Dne 25. 5. bylo zjištěno, že všechny hlavní díly pomníku majora Behra, e.č. 4, jsou již sestaveny a dílo je před dokončením. Stav opravy byl zveřejněn v přerovské kabelové televizi. Z této zprávy kolega Vlastimil Grof doplnil správnost textů na této památce.

Při podzimní brigádě bylo dohodnuto upravit prostředí pomníku e.č. 6. Dne 28. 10. bylo k tomu dojednáno napojení na energie a dovoz písku pod dlažbu. Byl nakoupen potřebný materiál. 7. 11. byl při brigádě odřezáním odstraněn vystouplý základ pomníku, usazeny obrubníky a předlážděn chodník. Čtyři účastníci odpracovali 35 hodin.

Opravený pomník e.č. 6 v Tovačově v Olomoucké ulici

Při návštěvě několika památek 1866 v severních Čechách dne 27. 7. byla

shlédnuta a dokumentována památka v Horním Tanvaldě a obnovené památky v Dlouhém Mostě (popis v příslušné zprávě technického referenta).

Dne 19. 8. technický referent uskutečnil výjezd k pomníkům, které nebyly dosud zdokumentovány. Jednalo se o votivní kříž označený Komitétu 1866 Magistrátem Ostravy. Stojí na bezútesném místě v Hrušově a má být dle záměru města přemístěn. Akce je technickým referentem sledována. Druhou památkou je cholеровý kříž na hřbitově v Lichnově u Nového Jičina.

K obnově památek byly vyvinuty aktivity v Mikulově (pruský hřbitov). První kladná odezva města zůstala bez dalšího pokračování. V Moravském Krumlově (kříž pruského vojáka) se dosavadní dvouletá spolupráce zadrhla. Hledají se cesty k pokračování součinnosti. V obci Čejč (náhrobek pruského generála) se loni kladný postoj obce letos v závěru roku zásluhou Jiřího Synka opět vyvíjí nadějně.

V posledním čtvrtletí roku 2009 bylo věnováno také úsilí směřující k opravě památky na prvního padlého rakouského vojáka ve válce prusko-rakouské 1866. Jde o památku e.č. 35 v Písečné u Jeseníku. Jednání na obci měl technický referent dvakrát (dne 7. 10. i s příznivcem Komitétu Zdeňkem Bartošem z Ostravy, podruhé sólo 19. 11.). Ve druhém termínu technický referent navštívil i farní úřad v Mikulovicích, pod něhož Písečná s památkou patří, a také si prohlédl vnitřek kostela za doprovodu jeho správce. O opravě bylo jednáno i s příslušným Památkovým ústavem se sídlem v Šumperku. Obec přislíbila zajistit na renovaci památky finance. Komitét 1866 pak připraví návrh infotabule. Ostatní zainteresované instituce se záměrem pomník zrekonstruovat rovněž souhlasí. S památkou v Písečné souvisí i badatelská činnost v archivu Jeseník, Opava, v muzeu Zlaté Hory a jednání s místními historiky v těchto oblastech.

Zpráva technického referenta pro oblast Čechy Jiří Hanuš

Nejprve bych se zmínil o připravované opravě pomníku na hrobě Viléma Dokoupila v Praze na Olšanských hřbitovech. Jak jsme zjistili, vlastnictví hrobového místa přešlo během let na obec, majitelem je tedy Hlavní město Praha. Tím se jednání pro Komitét zjednodušilo, a jak nám bylo sděleno ze Správy hřbitovů, proti rekonstrukci pomníku nemají námitek. Bohužel, finanční důvody zatím od-
suzují tuto opravu na neurčito.

Pomník na hrobě Viléma Dokoupila v Praze

Tytéž důvody brání i opravě pomníku v Rudolticích.

V minulé zprávě jsem se zmínil o pomníčku v Horních Beřkovicích. Dnes už víme, že pomník stál nad hrobem pruského vojína Karla Roota, který zemřel na cholera dne 25. 8. 1866. Díky zhruba dvouletému pátrání známe jak přesnou polohu pomníčku, tak i jeho rozměry a text. Torzo pomníku bylo nalezeno ještě v roce 1992, dnes však po něm není ani památky.

Díky spolupráci s Jiřím Synkem jsem se dověděl o nález pomníku v Sokolově. Tento kdysi údajně nejkrásnější pomník v okrese byl v polovině loňského roku vyloven z řeky Ohře. Jak informoval tisk, pomník byl zřízen z rozhodnutí c. k. vojenského veteránského spolku při příležitosti oslav 70. narozenin císaře pro kamarády z farního obvodu Falkenau (Sokolova), kteří padli během jeho vlády. Pomník byl odhalen v neděli 13. září 1903 za přítomnosti 1 500 lidí v městském parku na místě bývalé hřbitovní kaple. Pro nás je potěšující, že sokolovská radnice hodlá pomník obnovit.

Neméně zajímavý je i objev pomníčku v Chudeříně u Litvínova. Jedná se o jednoduchý kamenný pomník, postavený Sborem vojenských vysloužilců

v Chudeříně v jubilejním 50. roce vlády císaře Františka Josefa I. pro své čtyři padlé ve válkách 1848 až 1866.

Smutnější bylo pátrání po pomnících například v Děčíně, Jiřkově nebo Jiretíně pod Jedlovou, ze kterých zbyly do dnešní doby již jen zažloutlé fotografie.

Na základě pohlednice v současné době pátráme po pomníku z roku 1866 v Cerhovicích. Vše napovídá tomu, že se jedná o pomník postavený na paměť železničního neštěstí z 10. listopadu roku 1868.

Během roku se na Komitét obrátil Dr. Z. Cikánek z obce Černěves, žádal o pomoc v poskytnutí informací o událostech z doby prusko-rakouské války v roce 1866 v jejich obci. Rovněž informoval o pomníčku, který se v Černěvsi nachází. Podobně se na Komitét obrátil i Dr. P. Starý z Českých Budějovic a požadoval informace týkající se hrobu pruských vojáků u Těchobuzi. Po vzájemné dohodě jsme se domluvili na úpravě tohoto hrobu a vyrobení informační tabule.

Během roku vyšlo najevo, že pomník stojící u kostela sv. Jana Křtitele v Kolíně stával na hromadném hrobě pruských vojáků.

Pomník na hrobě pruských vojáků v Kolíně

Pomník padlým v Chudeříně

To nejlepší snad na konec. Díky panu Katinovi z Hazlova jsme se dověděli o existenci hrobu nadporučíka 57. pěšího pluku Josefa Kobasliče, vlastního syna policejního komisaře v Slavonski Brodu v Chorvatsku a jeho manželky Johanný. 29. října 1863 se Josef Kobaslič oženil s Franziskou, přezdívanou Fany, starší dcerou George Adama Bareuthera. Manželi však byli jen krátký čas, neboť Kobaslič padl v bitvě u Hradce Králové 3. července 1866. Manželka si vyžádala převoz mrtvoly k pohřbení v Hazlově. Místodržitelství v Praze v říjnu téhož roku převoz povolilo. Pohřeb do rodinné hrobky Bareutherů se uskutečnil 29. října 1866 s náležitými poctami za velké účasti obyvatel Hazlova. Po čtyřech letech se Fany znovu provdala, to je ale už jiný příběh. Pohřbený důstojník Josef Kobaslič se narodil 24. března 1836, den smrti je uveden 3. červenec 1866. Pochován je na hřbitově v Hazlově.

Abych nezapomněl, krátce po instalaci kříže v Borovnici do něho udeřil koncem roku blesk. Dnes už je kříž opět opraven.

A závěrem tradiční poděkování těm, kteří mi pomohli. Kromě členů předsednictva bych jmenoval L. Michálka, P. Vondru a J. Synka.

POŘÁDÁNÍ VZPOMÍNKOVÝCH, KULTURNÍCH A SPOLEČENSKÝCH AKCÍ

Členové komitétu 1866 v roce 2009 pořádali nebo participovali na následujících stěžejních akcích:

- Vzpomínkové, kulturní a společenské akce ke 143. výročí bitvy u Hradce Králové
- Centrální vzpomínková akce Komitétu 1866 ke 143. výročí prusko-rakouské války spojená s III. Císařskými manévry v Ratibořicích
- Účast na dalších akcích v rámci projektu Historické rekonstrukce – společný turistický produkt v česko-polském pohraničí – Srebna Góra, Josefów, Nysa, Kłodzko, Kierdzin-Kozle

O akcích lokálního charakteru se zmiňují ve svých zprávách příslušní techničtí referenti.

Po nezdaru zamýšlené realizace centrální akce Komitétu 1866 v Chrastavě bylo na počátku roku 2009 rozhodnuto o náhradním řešení, kterým bylo spojení s Císařskými manévry v turisticky vysoce atraktivní lokalitě ratibořického zámku. Na akci participovala správa Státního zámku Ratibořice, Spolek přátel vojenské historie - 6. prapor polních myslivců Náchod a Občanské sdružení Babiččino údolí 2006. Účastníky i návštěvníky přivítalo v sobotu 23. května krásné slunečné počasí. Po celý den měli diváci možnost stát se součástí vojenského táborového života v ležení, které bylo situováno v zámecké zahradě. Již v 9 hodin byla slavnostně otevřena výstava VIA BELLI 1866 v suterénních prostorách zámku. Na desátou hodinu byl aranžován slavnostní příjezd císaře Františka Josefa I. s doprovodem, přičemž byl uvítán majitelem zámku, princem Vilémem ze Schaumburg-Lippe. Tomuto mecenáši původního Komitétu byl v blízkosti zámku odhalen pomník. Další program sestával v průběhu dne z ukázek vojenského výcviku a manévrů historických jednotek, historického šermu a kulturního programu, o který se již tradičně postarala skupina Kantoři. Bohatý program byl zakončen v pozdním odpolední.

Ve dnech 3. - 5. července 2009 proběhla vzpomínková akce na 143. výročí krvavé bitvy u Hradce Králové, které se zúčastnilo téměř půl milionu vojáků a kde bylo zabito, zmrzačeno, pohřešováno a zajato na 50 000 vojáků. Pietní vzpomínkové akce se uskutečnily v Hradci Králové a na bojišti Chlumu v místech rozhodujících bojů a v přílehlých obcích. Již v pátek 3. července pochodovaly historické jednotky z Chlumu do Hradce Králové, kde byl pochod zakončen srážkou vojsk u kamenného mostu na Pláckách. Zatímco v kostele Proměnění Páně na Chlumu se večer konala zádušní mše za padlé, v Hradci byly vzpomínkové akce slavnostně zahájeny a pozdě večer prošel obcí Chlum pochodňový průvod.

Vyvrcholením akcí byla v sobotu 4. července velká bitevní ukázka znázorňující výsek části bitvy. Té předcházela před polednem tradiční pietní akt u Baterie mrtvých. Akce je již tradičně součástí prestižního souboru společenských a kulturních akcí REGINA, který je každoročně vyhlášován městem Hradce Králové. Bitevní scény se zúčastnilo na 400 uniformovaných vojáků, z toho cca 100 zahraničních, historické kanóny a oddíly jezdců na koních. V údolí na Chlumu pod památníkem Baterie mrtvých na autentických místech bojů byla postavena replika zemědělské usedlosti, která představovala část skutečného bojiště a během bitevní scény podlehla

pyrotechnickým efektům. Významným prvkem akce byla účast velké historické kapely z Německa – Muzik Spielmanszug Radeberg.

Komitét 1866 participoval také na organizaci historických rekonstrukcí ve Świdnici, pevnosti Srebrna Góra a Nysa, ve Zlatých Horách, a dalších polských tvrzích Klodzko a Kierdzin-Kozle. Na těchto akcích byla představena různá historická období od tereziánského až po napoleonské.

PUBLIKAČNÍ ČINNOST

Spolkový časopis **Bellum 1866** po obnovení činnosti Komitétu 1866 v roce 1990 dosáhl již svého 18. ročníku. Obě čísla v klasickém rozsahu 200 stran vyšla kvůli technickým problémům při grafickém zpracování až počátkem roku 2010. První číslo obsahovalo tradičně především Výroční zprávu roku 2008, následoval původní článek M. Baruse spolu s krátkými informacemi z Moravy od pánů Jemelky a Bartoše; druhá polovina byla zaplněna překlady. Kromě tří autorských článků ve druhém čísle byl obsah pokryt překlady a informacemi spolkového charakteru (zápisy z jednání předsednictva a valných hromad). Přílohou tohoto čísla byl pak přetisk brožury věnované záměru stavby pomníku jízdy u Sřezetic.

Z dalších vydaných publikací v roce 2009 je potřeba zmínit knihu „Chrastava v prusko-rakouské válce roku 1866“, kterou pokračuje ve své tvůrčí činnosti Jiří Náhlavský. Slavnostní křest knihy proběhl 6. května v Chrastavě. Komitét rovněž pokračoval v započatém projektu vydávání tématických pohlednic.

V průběhu roku 2009 se předsednictvo pod vedením správce portálu 1866 P. Lazurka intenzivně zabývalo přípravou na zásadní rekonstrukci těchto webových stránek. Tento úkol vyplývá také z nutnosti naplnění jednoho z cílů projektu Historické rekonstrukce - společný turistický produkt v česko-polském pohraničí. Cílem rekonstrukce je větší přehlednost stránek, doplnění internetového obchodu s prodejem publikací a lepší možnost operativního doplňování aktualit a dalších příspěvků. Dokončení této akce včetně zaškolení vybraných členů předsednictva Komitétu na obsluhu stránek je plánováno na počátek roku 2010.

PODPORA ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU

Z hlediska zpřístupnění bývalých bojišť turistům lze říci, že záměr propojit je naučnými stezkami s moderními graficky i obsahově velmi kvalitními tabulemi pod souhrnným označením VIA BELLII 1866 byl realizován. Postupně se nyní doplňují ještě některé zastávky v severních Čechách a jednotlivé informační tabule na Moravě.

Ve středu 6. května byla v Chrastavě odhalena naučná tabule k válce roku 1866 u kostela sv. Vavřince, v rámci této slavnosti byl také proveden křest a prezentace publikace Chrastava v prusko-rakouské válce roku 1866, kterou napsal technický referent pro severní Čechy J. Náhlavský.

Jedním z výstupů česko-polského Operačního programu přeshraniční spolupráce CZ-PL 2007-13, na němž Komitét výrazně participuje, je také putovní výstava s příznačným názvem VIA BELLII 1866 (Cesta války 1866). Výstava má za cíl veřejnost – prostřednictvím 20 grafických informačních panelů – seznámit

alespoň se základními informacemi o průběhu celé prusko-rakouské války 1866, s logickým zaměřením především na česká bojiště. Jednotlivým bitvám je věnován samostatný panel, rozhodující střetnutí u Hradce Králové je samozřejmě popsáno podrobněji. Výstava je putovní, čímž se s jejím obsahem seznámí daleko více lidí, než kdyby byla pouze na jediném místě.

V roce 2009 byla představena ve čtyřech českých městech a ve dvou polských pevnostech. Vzhledem k tomuto faktu jsou panely zároveň v českém i polském jazyce. První vernisáž putovní výstavy VIA BELLI 1866 proběhla v sobotu 4. dubna v Jičíně a navazovala na 26. Valnou Komitétu pro udržování památek z války roku 1866. Samotná vernisáž byla příjemněna hudebním vystoupením skupiny Kantorů a zdravici místostarosty města Jičína Mgr. Richarda Koníře. V Jičíně si mohli návštěvníci výstavu prohlédnout do 10. května. Dne 23. května proběhla další vernisáž v Ratibořicích. Ta se uskutečnila v rámci centrální akce Komitétu a tradičních Císařských manévrů. Zde výstava trvala do 5. června. Poté se výstava přesunula do Polska, kde jí bylo možné do 15. července shlédnout v pevnosti Srebrna Góra u Stoszowic. Od 18. července do 12. srpna výstavu hostila bastionová pevnost Josefow. Následně od 15. srpna do 9. září výstava zavítala do pevnosti Kłodzko v Polsku a posledním letošním výstavním místem se stal od 12. září do 11. října Trutnov. V dalších letech výstava zavítá i do jiných českých a polských měst. Finanční prostředky na zřízení výstavy poskytl Euroregion Glacensis.

SPOLKOVÁ ČINNOST KOMITÉTU 1866

V roce 2009 se konalo sedm zasedání předsednictva, která byla řádně naplánována. Většina zasedání, která se uskutečnila ve dnech 10. ledna, 7. února, 7. března, 30. května, 12. září, 3. října a 5. prosince, se konala v Hradci Králové, pouze zářijové zasedání bylo zorganizováno v Trutnově ve Staré radnici vzhledem k souběžnému otevření výstavy Via Belli v Muzeu Podkrkonoší. Konaly se také 2 valné hromady: 26. výroční Valná hromada, která se uskutečnila 4. dubna 2009 v Jičíně, a 27. Valná hromada 24. října 2009 na Chlumu.

26. výroční Valná hromada se konala v aule Národního domu v Jičíně a kromě standardního programu řešila dva důležité body. Prvním bylo schválení návrhu předsednictva na mimořádné prodloužení funkčního období stávajícího předsednictva ze dvou na čtyři roky z důvodu rozpracovanosti většího počtu grantů a dalších projektů, které by stávající odpovědní funkcionáři Komitétu měli dokončit v rámci svého funkčního období. Druhým zásadním bodem byl průzkum ochoty členů zapůjčit Komitétu finanční prostředky na provozní zajištění projektu Historické rekonstrukce, jehož detaily byly později zveřejněny v informačním Bulletinu. Výstupem a osnovou činnosti spolku pro další období se stalo jí přijaté usnesení:

I. Valná hromada bere na vědomí

- 1) zprávu předsedy ing. Josefa Komárka o činnosti Komitétu 1866 za rok 2008,
- 2) zprávu jednatele RNDr. Tomáše Kalába o stavu členské základny v roce 2008,
- 3) zdůvodnění navržené předsednictvem Komitétu 1866 prodloužit funkční období pro stávající členy předsednictva a revizní komise Komitétu 1866 do roku 2011, které přednesl místopředseda ing. Radek Teichman,

- 4) zprávy technických referentů podle jednotlivých oblastí, které přednesli: Hradec Králové – Jiří Vilím, Náchod – ing. Radek Teichman, Česká Skalice, Sviništany – Tomáš Vondryška, Jičín – Martin Drapák, Trutnov – Vlastimil Grof, Dvůr Králové – ing. Radek Teichman, severní Čechy – Jiří Náhlovský, Morava a Slezsko – Jiří Jemelka, ostatní oblasti Čech – Jiří Hanuš,
- 5) zprávu mandátové komise k účasti na Valné hromadě, kterou přednesl RNDr. Tomáš Kaláb.

II. Valná hromada schvaluje

- 1) zprávu o hospodaření za rok 2008 přednesenou hospodářkou, paní Irenou Jánskou a doplněnou komentářem místopředsedy ing. Radkem Teichmanem,
- 2) revizní komise k hospodaření a činnosti Komitétu 1866 za rok 2008 přednesenou zástupcem revizní komise panem Oldřichem Krskem,
- 3) zveřejněný plán akcí Komitétu 1866 na rok 2009, doplněný o akce v Hoškovicích a v Chrastavě,
- 4) zveřejněný rozpočet Komitétu 1866 na rok 2009, doplněný komentářem místopředsedy ing. Radka Teichmana,
- 5) prodloužit do roku 2011 funkční období stávajícím členům předsednictva a revizní komise Komitétu 1866.

III. Valná hromada ukládá předsednictvu Komitétu 1866

- 1) zpracovat závazná pravidla, podle kterých by mohli členové Komitétu 1866 poskytovat na smluvním základě Komitétu 1866 finanční půjčky.

Odpovídá: předseda Komitétu 1866

Termín: podzimní Valná hromada Komitétu 1866

IV. Valná hromada vyzývá členy Komitétu 1866

- 1) k poskytování článků a fotografií, které propagují různorodou činnost Komitétu 1866 a předávání ke zveřejnění jiných tiskovin nebo jiným tiskovinám, případně, aby k takovým aktivitám poskytovali jiným autorům podklady,
- 2) k častější účasti na brigádách, které jsou zaměřeny na zlepšení stavu památek 1866 a jejich bezprostředního okolí a jsou organizovány technickými referenty, nebo pověřenými osobami. Kladný přístup k této činnosti je důležitým faktorem k úspěšné komunikaci zástupců Komitétu 1866 s představiteli obcí, na jejichž katastrech památky 1866 jsou.

27. Valná hromada proběhla opět po roční pauze tradičně v hostinci Na bojišti v obci Chlum. Byla koncipována ve společenském duchu s jediným navrženým bodem programu, kterým byla diskuse o připravovaném pomníku jezdecké srážky u Střezetic. R. Teichman zrekapituloval, co již bylo podniknuto stran administrativně-technické přípravy. Z parcely, která byla k tomuto účelu získána již v roce 1913, bylo 100 m² vyňato ze zemědělského půdního fondu. Na toto bylo vynaloženo 7.550,- Kč. Byla ustavena pracovní skupina (Barus, Grof, Kaláb, Mrkvička), která se přípravou tohoto projektu zabývá. Zásadním úkolem k řešení je financování vlastního pomníku, předpokládaná částka je 2 mil. Kč. Vzhledem

k omezeným grantovým možnostem se úvahy ubírají směrem k alternativním finančním zdrojům, oživujícím využití mecenášů jako v počátcích existence Komitétu. Za tímto účelem bude připravena brožurka představující jednak záměr projektu, jednak Komitét jako takový včetně referencí. V. Grof poté přiblížil zatímní návrhy na vlastní pomník zpracované akademickým sochařem Novákem z Jaroměře, který je specializován na figury koní. Z diskuse vyplynul souhlas s postavením pomníku, jehož součástí by měly být jak figura koně, tak jezdec, které by měly vyjadřovat vzájemný vztah na bitevním poli. Předložené návrhy mají ve své konečné fázi projít posouzením odborné skupiny a následně doporučený člensky základně ke schválení.

Součástí Valné hromady byl pietní akt u nově zrekonstruovaných pomníků v lokalitě Hejcmanka, kam se účastníci přesunuli z Chlumu pochodem tzv. Úvozem mrtvých.

SPOLUPRÁCE S ÚŘADY STÁTNÍ SPRÁVY A SAMOSPRÁVY

Spolupráce s úřady je udržována na tradičně dobré úrovni, většina místních samospráv je vstřícná ke spolupráci při údržbě a obnově památek ležících na jejich katastrálních územích. Limitujícím faktorem jsou však více než kdykoli předtím finanční možnosti samospráv, kdy na veškeré veřejné rozpočty dolehla ekonomická recese. Jediným schůdným řešením tohoto nežádoucího stavu je osvědčená a dlouhodobá spolupráce mezi Komitétem a samosprávami na poli získávání dotací z grantového programu MO ČR na opravu válečných památek. Komitét zde poskytuje informace k žádostem o grant, zajišťuje odborné posouzení stavu předmětných památek a v mnoha případech garantuje vlastní realizaci.

GRANTOVÁ A DOTAČNÍ POLITIKA KOMITÉTU 1866

Základem činnosti Komitétu v této oblasti je využívání fondů poskytovaných Evropskou unií. V roce 2009 to byla realizace tří projektů:

1. Historické rekonstrukce – společný turistický produkt v česko-polském příhraničí
2. Oživení památek v česko-polském pohraničí
3. Kladské pomezí v zrcadle dějin

Projekt Historické rekonstrukce – společný turistický produkt v česko-polském příhraničí je tříletým projektem devíti partnerů v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007-2013 Česká republika – Polská republika. Jeho cílem je podpora rozvoje přeshraničních aktivit neziskových subjektů a rozvoj spolupráce mezi partnery. Z pohledu realizace dílčí části projektu ze strany Komitétu 1866 je cílem projektu zajištění propagace bojišť z roku 1866 a vojenských pevností na česko-kladském pomezí. Projekt byl zahájen 11. 4. 2008 a bude ukončen 31. 12. 2010.

Naplňování obsahu a cílů dílčí části projektu Komitétu 1866 spočívá v:

1. Vybudování vojenských historických jednotek v dobových uniformách 1756, 1805 a 1866, které budou zajišťovat ve spolupráci s českými a polskými partnery kulturní program a propagaci akcí v areálech bojišť 1866 a pevností na česko-kladském pomezí.
2. Realizaci 10 kulturních akcí pořádaných Komitétem 1866 za účasti historických jednotek.
3. Přípravě a vydání tří obrazových průvodců po naučných stezkách z roku 1866.
4. Zaměření všech válečných hrobů z r. 1866 a zastávek naučných stezek a zpracování jejich databáze pro další využití v publikační a badatelské činnosti.
5. Vydávání spolkového časopisu Bellum 1866.
6. Provedení rekonstrukce Portálu 1866.
7. Uspořádání společného pracovního setkání partnerů v Hradci Králové v roce 2010.

Projekt „**Oživení historických památek v česko-polském pohraničí**“ je projektem v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007-2013 Česká republika - Polská republika, fond mikroprojektů a spočívá v zajištění rozvoje areálů bojišť z prusko-rakouské války roku 1866 a vojensko-historických památek na území Královéhradeckého kraje. Byl připraven a je realizován ve spolupráci s městem Klodzko. Realizace projektu probíhala v roce 2009 a projekt byl ukončen 31. 12. 2009.

Projekt na české straně má několik částí, které na sebe úzce navazují:

1. Záchrana 15 pomníků na vojenském hřbitově z roku 1866 v České Skalici.
2. Vytvoření tematické putovní expozice VIA BELLI 1866 popularizující jednotlivé areály bojišť z prusko-rakouské války roku 1866.
3. Vydání populárně-naučného průvodce po naučné stezce „Bitva u Dvora Králové nad Labem 29. června 1866“

Projekt „**Kladské pomezí v zrcadle dějin**“ je dvouletý (2009-10) a je zaměřen na rozvoj cestovního ruchu na česko-kladském pomezí formou populárně-naučných akcí a programů prožitkové turistiky, která zanechá v návštěvníkovi emocionální zážitek. Prožitková turistika je jedním z prostředků rozvoje cestovního ruchu, která má multiplikační účinky – návrat turistů na již navštívená místa za účelem zopakování prožitků, doporučení atraktivních míst a aktivit dalším potencionálním návštěvníkům atp.

Projekt je realizován jako zrcadlový ve spolupráci s historickou jednotkou pruského pěšího pluku č. 46 z Klodzka a spočívá v uskutečnění šesti populárně – naučných a prožitkových akcí na území ČR a Polska. Součástí projektu je také vydání a distribuce propagačních materiálů k těmto akcím prožitkové turistiky a ve zpracování turistického produktu zaměřeného na prožitkovou turistiku dětí a mládeže z česko-polského pohraničí.

Cílem projektu je rozvoj cestovního ruchu na česko-polském pomezí a popularizace vojensko-historických památek a historických událostí spojených s česko-kladským pomezím. Cílem projektu je také zainteresovat školní mládež na obou stranách hranice do procesu sblížování a společného soužití Čechů a Poláků a představit zajímavou historii česko-kladského pomezí.

ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2009

AKTIVA		PASIVA	
	v tis. Kč		v tis. Kč
Dlouhodobý majetek	168	Vlastní zdroje	614
Dlouhodobý nehmot. majetek		Jmění	549
Dlouhodobý hmotný majetek	197	Výsledek hospodaření	65
Dlouhodobý finanční majetek	-29	Cizí zdroje	22
Oprávký k DM		Rezervy	
Krátkodobý majetek	469	Dlouhodobé závazky	
Zásoby	18	Krátkodobé závazky	22
Pohledávky	49	Jiná pasiva	
Krátkodobý finanční majetek	402		
Jiná aktiva			
AKTIVA celkem	637	PASIVA celkem	636

Přehled hospodaření u vybraných akcí za období 1. 1. 2009 - 31. 12. 2009

POPIS AKCE	VÝNOSY	NÁKLADY	HOSP. VÝSLEDEK
Nerozlišená	1.576.003,46	147.282,07	1.428.721,39
Publikace Bitva u Č. Skalice	20.000,00	0,00	20.000,00
Pomníky Dolany	10.000,00	14.000,00	-4.000,00
Památky MMHK	13.000,00	25.000,00	-12.000,00
Skládačka o NS 1866 u Náchoda	0,00	25.000,00	-25.000,00
Historické rekonstrukce CZ-PL	153.874,59	2.113.535,00	-1.959.660,41
Kladské pomezí v zrcadle dějin	0,00	613.380,50	-613.380,50
Oživení hist. památek v ČP pohr.	161,00	963.058,00	-962.897,00
Celkem	1.773.039,05	3.901.255,57	-2.128.216,52

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY		Číslo řádku	Hlavní činnost
A.	Náklady	1	3901
I.	Spotřebované nákupy	2	1149
II.	Služby celkem	3	2429
III.	Osobní náklady	4	252
IV.	Daně a poplatky	5	
V.	Ostatní náklady	6	71
VI.	Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek	7	
VII.	Poskytnuté příspěvky	8	
VIII.	Daň z příjmů	9	
Náklady celkem		10	3901

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY		Číslo řádku	Hlavní činnost
B.	Výnosy	11	1773
I.	Tržby za vlastní výkony a za zboží	12	784
II.	Změny stavu vnitroorganizačních zásob	13	
III.	Aktivace	14	
IV.	Ostatní výnosy	15	1
V.	Tržby z prodeje majetku, zúčtování rezerv a opravných položek	16	
VI.	Přijaté příspěvky	17	811
VII.	Provozní dotace	18	177
VIII.	Výnosy celkem	19	1773
C.	Výsledek hospodaření před zdaněním	20	-2128
D.	Výsledek hospodaření po zdanění	21	-2128

VÝVOJ ČLENSKÉ ZÁKLADNY V LETECH 1990 - 2009

Členská základna Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 vykazuje od roku 2006 trvalý úbytek členů, přičemž v roce 2009 nebyl přijat ani jeden nový člen. Členství bylo ukončeno deseti členům vesměs z důvodu neplnění základní členské povinnosti, tj. úhrady příspěvků, jeden člen zemřel.

Stav k datu	Řádný člen			Čestný člen			Zasloužilý člen		
	celkem	z toho žen	z toho PO*	celkem	z toho žen	z toho PO	celkem	z toho žen	z toho PO
31. 3. 1990	56			3	1				
23. 3. 1991	83			5	1				
25. 4. 1992	105			6	1				
27. 3. 1993	99	4		5	1				
26. 3. 1994	93	4		7	1				
8. 4. 1995	85	2		7	1				
30. 3. 1996	93	2		6	1				
12. 4. 1997	93	2		6	1				
11. 4. 1998	84	1		6	1				
14. 4. 1999	73	2		5	1				
8. 4. 2000	76	2		5	1				
31. 3. 2001	79	2		5	1				
16. 3. 2002	81	2		5	1				
8. 3. 2003	95	3	1	5	1				
15. 3. 2004	109	5	1	7	1		20	1	12
31. 12. 2004	112	6	1	6	0		20	1	12
31. 12. 2005	122	9	1	6	0		20	1	12
31. 12. 2006	128	13	1	7	0		32	1	21
31. 12. 2007	126	15	1	6	0		32	1	21
31. 12. 2008	122	14	2	6	0		32	1	21
Stav 31. 12. 2009	111	10	2	6	0		32	1	21

* právnická osoba